Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

№ 7 (677) 16 ЛЮТАГА 1969 г. ЦАНА 60 гр.

БГКТ

11 МАЯ Г.Г. — VI З'ЕЗД БГКТ

У Прэзідыуме Галоўнага праўлення паінфармавалі нас, што VI з'езд Беларускага таварыства адбудзецца 11 мая 1969 года. З'езд падсумуе трохгадовую дзейнасць БГКТ у Польшчы і накрэсліць далейшыя напрамкі працы. На з'ездзе будуць выбраны новыя ўлады Галоўнага праўлення Беларускага таварыства.

ІНСТРУКЦЫЯ

Прэзідыум ГП 1.II.1969 года выдаў інструкцыю ў справе справаздачна-выбарчай кампаніі. І так, выбары ў гуртках павінны закончыцца да канца сакавіка, а справаздачна-выбарчыя канферэнцыі аддзелаў да 30-га красавіка. Гурткі Беларускага таварыства выбіраюць старшыню, сакратара і скарбніка, а таксама дэлегатаў на канферэнцыю аддзелаў. Аддзелы выбіраюць праўленні аддзелаў, а праўленні выбіраюць 3—5-асабовыя прэзідыумы праўленняў. Тыя гурткі, якія ўтварыліся пасля 31.XII.1968 года, выбараў не праводзяць. Выбіраюць яны толькі дэлегатаў на канферэнцыю аддзела.

Абавязвае наступны выбарчы ключ дэлегатаў на канферэнцыі аддзелаў. Гурткі БГКТ, якія налічваюць да 10-ці членаў, выбіраюць 1-го дэлегата, гурткі, якія маюць ад 11 да 30 членаў — выбіраюць 2 дэлегатаў. А тыя гурткі, якія налічваюць больш 30-ці членаў — 3-х дэлегатаў і адначасова беспасрэдна 1-го дэлегата на з'езд. Гурткі БГКТ, у якіх ёсць больш як 50 членаў, выбіраюць 2-х дэлегатаў на з'езд, а тыя, у якіх колькасць перавышае 150 членаў — 3-х дэлегатаў на з'езд.

Устаноўлена таксама наступныя прадстаўніцтвы паасобных аддзелаў на VI з'езд Беларускага таварыства.

Гарадскі аддзел у Беластоку павінен выбраць 18 дэлегатаў і можа запрасіць на з'езд 5 гасцей. Бельскі аддзел — 32-х дэлегатаў і 8 гасцей, Гайнаўскі — 42-х дэлегатаў і 12 гасцей, Дуброўскі — 3-х дэлегатаў і 1-го госця, Гарадоцкі — 4-х дэлегатаў і 2-х гасцей, Міхалоўскі — 3-х дэлегатаў і 1-го госця, Мілейчыцкі — 10 дэлегатаў і 4-х гасцей, Гданьскі гурток БГКТ — 2-х дэлегатаў, Сакольскі аддзел — 8 дэлегатаў і 3-х гасцей, Варшаўскі — 4-х дэлегатаў і 2-х гасцей.

Усе дэлегаты на з'езд БГКТ выпаўняюць спецыяльныя анкеты, пераказваюць іх праўленням аддзелаў.

Усе члены ўступаючага Галоўнага праўлення незалежна ад таго будуць яны ці не будуць выбраны на дэлегатаў — удзельнічаюць у з'ездзе.

Інструкцыя прэзідыума ГП адносна справаздачна-выбарчай кампаніі дакладна, а нават падрабязна гаворыць аб усіх справах выбарчай кампаніі.

2.III.1969 — КАНФЕРЭНЦЫЯ ГАРАДСКОГА АДДЗЕЛА БГКТ У БЕЛАСТОКУ

Першая справаздачна-выбарчая канферэнцыя адбудзецца ў гарадскім аддзеле БГКТ у Беластоку 2.III.1969 года ў памяшканні Галоўнага праўлення. Запрашаюцца на канферэнцыю ўсе члены Беларускага таварыства.

СТАРШЫНЯ АДДЗЕЛА

Вельмі важнай справай, мо нават галоўнай, з'яўляецца трапны выбар старшыні аддзела. Ад яго тактоўнасці, умення вакол сябе аб'ядноўваць людзей, ад яго арганізатарскіх здольнасцей, ад яго аўтарытэту і падыходу да людзей, ад яго культуры і патрабавання культурных паводзін усяго праўлення, ад ветлівых адносін да членаў, а перш за ўсё да актыву — ад гэтага ўсяго, не ў малой ступені залежыць праца аддзела і рост яго аўтарытэту. (мх)

Гістарычны лёс розных раёнаў цяперашняга Беластоцкага ваяводства склаўся па-рознаму. Паветы: Элк, Голдап і Алецка знаходзіліся пад уладай Усходняй Прусіі; паветы: Аўгустаў, Граева, Кольна, Ломжа, Сейны, Сувалкі, Замбраў і Высокае-Мазавецкае былі часткай т.зв. Кангрэсавага Каралеўства, утворанага ў 1815 г. пасля разгрому Напалеона; паветы: Дуброўскі, Гайнаўскі, Беластоцкі, Бельскі, Лапскі, Манецкі, Сакольскі і Сямяціцкі на працягу 125 год рускія цары лічылі неадлучнай часткай сваёй імперыі.

Гісторыя змяла з вобліку зямлі розныя імперыі і каралеўствы. Усе раёны Беласточчыны зноў знайшліся ў межах адзінай дзяржавы. Аднак гістарычная спадчына пакінула на іх гаспадарцы сваё кляймо. Асабліва яскрава відаць гэта ў сістэме ўладання зямлёй. У цяперашнім Гайнаўскім павеце на адну гаспадарку прыпадае ў сярэднім па 33 палоскі, якіх велічыня не перавышае 20-ці сотых гектара. Гэта сярэдні паказальнік. Значыць, бывае яшчэ горш. У вёсцы Белкі, Гайнаўскага павета, жыве 88 гаспадароў. Зямлі яны маюць даволі многа. На адну гаспадарку прыпадае ім у сярэднім амаль па 12 гектараў. Дык што з таго, калі кожная гаспадарка парэзана тут больш-менш на 120 палосак, а велічыня такой палоскі — 9—10 сотых га. У іншых раёнах — хаця б у Сямяціцкім павеце, у вёсках Мікулічы і Рагачы гаспадаркі разбіты на 50—60 кавалкаў.

Такіх вёсак у Беластоцкім ваяводстве ёсць амаль 400. 30 тысяч гаспадароў, бы мухі ў павуціннай сетцы, бездапаможна скачуць з адной палоскі на другую. І так ужо дзеецца звыш сто год. Карэнні цераспалосіцы растуць ад славутай царскай зямельнай рэформы з 1864 года, калі была знесена паншчына, а надзел зямлі адбываўся ўчасткамі. Участкі патомкі дзялілі на ўсё меншыя палоскі, даходзячы неаднойчы да «васьмушак».

Сярод сялянскіх палосак знаходзіцца таксама зямля **дзяржаўная.** У рэестрах яе многа — амаль 90 тысяч га. А ў полі? Вазьмі знайдзі яе сярод іншых чэцвяртушак! А калі знойдзеш, дык што? Што з ёю зрабіць?

Неабходна яе згуртаваць у адным участку. Так зрабілі ў Новым Беразове на Гайнаўшчыне, у Дыдулях на Бельшчыне, у Дабрынёўцы, Беластоцкага павета, і ў іншых вёсках. Звыш 7 700 га дзяржаўнай зямлі знайшлося такім чынам ва ўладанні прававітага гаспадара — дзяржаўных сельскіх гаспадарак, ПГР-аў. Амаль 6 тысяч гектараў пераняді да калектыўнай апрацоўкі спулдзельні прадукцыйныя і сельскагаспадарчыя гурткі.

Пачынаючы ад 1965 года праведзена абмен і камасацыю зямлі амаль у 120 вёсках Беластоцкага ваяводства. Гэта вялікая, адказная і карпатлівая праца. Вёска Капітаншчына ў Гайнаўскім павеце першая ў нашай краіне правяла хутарызацыю зямлі па прынцыпу «гектар за гектар». Назвалі гэта **грамадскай камасацыяй.** Ідэя аказалася плённай. Да 1968 года з гайнаўскага прыкладу скарыстала аж 23 вёскі ў шасці паўднёва-ўсходніх паветах. Затым гайнаўскі вопыт стаўся асновай адной з трох так званых **студзеньскіх сеймавых пастаноў з 1968 года па справе сельскай гаспадаркі.** Грамадская камасацыя стала законам. Пачалося актыўнае наступленне на павуцінную сетку сялянскіх палосак. Год 1968 — 30 тысяч гектараў. Праца праходзіла спраўна. Гэта дазволіла перавыканаць план. Дзякуючы гэтаму скарыстала, для прыкладу, вёска Карыціск у Гайнаўскім павеце. Яе гаспадары маюць разам звыш 500 га зямлі. Сёлеташні плён будуць збіраць ужо на хутарах.

Год 1969. Наступленне на цераспалосіцу ідзе яшчэ шпарчэй. Амаль 47 тысяч гектараў у 84 вёсках. Найбольш у Сакольскім павеце — 15 вёсак, у Бель-

Працяг на стар. 4

НАСУСТРАЧ VI З'ЕЗДУ БГКТ

ШКОЛА І МОЛАДЗЬ

Надвячорак 25-га студзеня. Пад нагамі трашчыць мароз. Па завеяных дарогах ідуць да Пасынак людзі, ідуць групамі і ў паасобку. У Пасынках свайго роду свята, свята культуры, да якога рыхтавалася моладзь не толькі Пасынак, але Трашчотак і Сакоў. Сёння свае вясковыя хлопцы і дзяўчаты ў ролі артыстаў. І найцікавей сваім сваіх пабачыць, пабачыць, як яны справяцца.

З вялікім зацікаўленнем ехалі і мы ў Пасынкі, а з намі і пісьменнік Алесь Барскі. Маральна забавязвала нас да прыезда, між іншым, і тое, што мастацкія выступленні падрыхтаваны ў гонар VI з'езда Беларускага таварыства. Гэтак было напісана ў запрашэнні, якое прыйшло ў нашу рэдакцыю.

Вось гэтае свята беларускай культуры адкрыла кароткай прамовай настаўніца Аляксандра Панасюк. Гаварыла яна аб дзейнасці Беларускага таварыства, аб набліжаючымся з'ездзе і аб першых сённяшніх выступленнях аматараў у гонар яго.

Настаўніца скончыла прамову і тады на сцэну ўвайшла харавая група, якая складаецца з наступных асоб: Марысі Сідарук, Івана Пятроўскага, Лёні Пракапюка, Марысі Данілюк, Валі Весялоўскай і Мікалая Шаховіча. Выконвалі яны беларускія, рускія і польскія песні.

На асаблівае падкрэсленне заслугоўвае салістка Марыся Сідарук, якая моцным і прыгожым голасам захапляла ўсіх прысутных. Харысты выступалі некалькі разоў. Рыхтавала іх настаўніца Зінаіда Вайшковіч.

Наступным пунктам мастацкай часткі была п'еса «Гарадскія госці», у якой выконвалі паасобныя ролі: Іван Весялоўскі, Валя Весялоўская, Уладзімір Весялоўскі, Мікалай Дамброўскі, Ніна Ясвіловіч, Андрэй Манаховіч і Іван Пятроўскі. Прысутныя жыва рэагавалі на змест п'есы, бо яна закранала сучасныя справы.

Далейшым нумарам праграмы была гумарыстычная пастаноўка «Мікітаў лапаць». Добра выконвалі свае ролі і Ніна Грыгарук, і Андрэй Манаховіч, і іншыя. Але найбольш выклікаў смеху Уладзімір Весялоўскі ў ролі Мікіты. Ён так дасканала іграў і так добра ўчуўся ў гэтую ролю, што сваім мастацкім узроўнем перавышаў усіх аматараў.

Гэты ж самы Уладзімір Весялоўскі

Працяг на стар. 4

На паляванне. Фота: Э. Трыгубовіч

Падзеі ◊ Здарэнні ◊ Факты ◊ Каментарыі ◊ Весткі

СВЕТ

АМЕРЫКАНСКІ ГОСЦЬ У ЕЎРОПЕ

Прэзідэнт ЗША Р. Ніксан запланаваў сабе, як адну з першых, паездку па некаторых краінах заходняй Еўропы. Аб рэзультатах і мэтах паездкі напішам пасля яе заканчэння.

Сёння хочам сказаць аб пэўных цяжкасцях звязаных з гэтай паездкай. Менавіта, справа ў тым, якую краіну як першую наведае прэзідэнт. Вялікабрытанія лічыла, што візіт павінен пачацца ад яе. Новаму прэзідэнту ЗША хацелася б аднак зрабіць нейкі жэст у напрамку Парыжа і адсюль пачаць сваё «гасцяванне», усё ж адносіны між Францыяй і ЗША нельга назваць найлепшымі. Нельга забываць пра ФРГ, якая лічыць сябе найлепшым сябрам ЗША і хацела б першай прыймаць новага прэзідэнта ЗША.

Клопаты аднак развязаны. Візіт пачнецца ад Бруселя і кончыцца Ватыканам.

НЕСПАКОЙНАЯ ІТАЛІЯ

У апошнім часе Італіяй устрасянулі магутныя рабочыя забастоўкі. У трох усеагульных забастоўках пакінула працу 18 мільёнаў рабочых. Структуральны крызіс улады таксама характэрны сённяшняй Італіі. У апошніх выбарах кожны чацвёрты італьянец аддаў голас на камуністаў.

Гэта ўсё адбываецца ў краіне, якая ў апошніх гадах мела даволі высокі тэмп гаспадарчага ўзросту. Некаторыя сцвярджаюць, што з погляду на тэмп развіцця Італія займае II месца па Японіі. Але ў гэтай жа Італіі існуе бездань між сельскай гаспадаркай і прамысловасцю і між вялікай і дробнай прамысловасцю. Італія характарызуецца аграмаднымі розніцамі ў зарплаце.

ПЛАН НАСЕРА

Каб урэгуляваць блізкаўсходні крызіс прэзідэнт Насер у размове з амерыканскім журналістам высунуў пяць пунктаў мірнага ўрэгулявання гэтай праблемы:

- аб'яўленне дэкларацыі аб не шуканні выхаду ў вайне;
- прызнанне права кожнаму народу жыць у міры;
- адобрываць прынцыпы тэрытарыяльнай інтэгральнасці і запэўнення граніц для ўсіх краін Блізкага Ўсходу ўключна з Ізраілем;
- аб'яўленне свабоды плавання на міжнародных водных шляхах;
- справядлівая развязка праблемы палесцінскіх бежанцаў.

На пытанне амерыканскага журналіста, ці ААР згадзілася б на двухбаковыя перагаворы з Ізраілем, прэзідэнт Насер адказаў: «Не магу на гэта даць адказу, пакуль Ізраіль не пакіне акупіраванай тэрыторыі. Ёсць зразумелым, што вы не сядзелі б з прадстаўніком чужой дзяржавы, якая акупіравала б частку Злучаных Штатаў, хіба, што гэтая дзяржава пакінула б гэтую тэрыторыю. Але магу вам сказаць, што мы засядалі з ізраільцамі пры адным стале пасля вайны ў 1948 г. згодна з пагадненнем, якое датычыла перамір'я аж да вайны ў 1956 г., і гатовы мы гэта рабіць надалей». А.К.

БССР

РАДЫЁТЭХНІЧНЫМ

У Мінскім радыётэхнічным інстытуце адбыўся III Усесаюзны семінар работнікаў вышэйшай школы па канструяванню і тэхналогіі радыёапаратуры. На Мінскім радыёзаводзе ўпершыню ў Саюзе ССР асвоена серыйную прадукцыю радыёпрыёмнікаў з выкарыстаннем мікрасхем, а на заводзе імя Арджанікідзе — найлепшай электронна-вылічальнай машыны.

АКАДЭМІІ

Адбыўся агульны сход Акадэміі навук Беларускай ССР: выбрана новых акадэмікаў і членаў-карэспандэнтаў, а таксама прэзідэнта Акадэміі, якім застаўся акадэмік **В. Купрэвіч.** Віцэ-прэзідэнтамі Акадэміі навук БССР выбрана акадэмікаў **К. Атраховіча і М. Барысевіча,** галоўным вучоным сакратаром прэзідыума Акадэміі выбраны член-карэспандэнт **А. Махнач,** акадэмікамі-сакратарамі аддзяленняў выбраны: грамадскіх навук — **П. Глебка,** фізіка-матэматычных навук — **Ф. Фёдараў,** фізіка-тэхнічных — **Ф. Вінакураў,** біялагічных — **М. Несцяровіч.**

У сходзе прынялі ўдзел сакратар ЦК КП Беларусі **С. Пілатовіч,** намеснік Старшыні Савета Міністраў Беларускай ССР **Р. Кісялёў,** загадчык аддзела ЦК КП Беларусі **М. Капіч.**

«БЕЛАРУСЬ»

За шматгадовую актыўную работу ў друку і паліграфіі Прэзідыум Вярхоўнага Савета Беларускай ССР узнагародзіў Ганаровымі граматамі і Граматамі групу работнікаў ілюстраванага часопіса **«Беларусь».** Сярод узнагароджаных: **Пятро Глебка, Ілья Гурскі, Міхась Калачынскі** і інш.

МЕДАЛІ

Намеснік Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР **І. Клімаў** уручыў медалі **«За выдатную службу па ахове грамадскага парадку»** групе работнікаў органаў унутраных спраў Беларускай ССР, за заслугі ў барацьбе са злачыннасцю, ва ўмацаванні грамадскага парадку і ў сувязі з Пяцідзесяцігоддзем Беларусі.

ВЫСТАЎКА

У Брэсце наладжана выстаўку **«Архітэктура Беларусі».**

ПОЛЬСКІЯ

У сувязі са 150-годдзем з дня нараджэння **Станіслава Манюшкі** наведалі Беларусь польскія музыказнаўцы **К. Чайкоўскі, Я. Дамброўскі, К. Мазур** і **Т. Кваберская.**

ЗБОР

Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Акадэміі навук Беларускай ССР рыхтуе да выдання шматтомны **Збор твораў беларускага фальклору.** Як адзначыў дырэктар інстытута **П. Глебка:** — «Гэта будзе самы грунтоўны і самы прадстаўнічы звод беларускага фальклору, які ахопіць усё лепшае, што створана беларускім народам на працягу яго гісторыі ва ўсіх вусна-паэтычных жанрах».

«ДУБРОВА»

У Магілёве адкрыта кафэ «Дуброва», стылізаванае пад беларускую карчму; стравы беларускія, мэбля і пасуда таксама. (С.Я.)

ПОЛЬШЧА

НАРАДА

У днях 3—4 лютага адбылася ў Бюро Рады Міністраў нарада старшынь ваяводскіх і павятовых радаў нарадовых. Нарады такія, прысвечаныя асноўным гаспадарчым праблемам паветаў і ваяводстваў, адбываюцца штогод. Падчас абрадаў з прамовамі выступілі: I сакратар ЦК партыі Уладзіслаў Гамулка і Прэм'ер Юзэф Цыранкевіч.

Выступаючы з прамоваю I сакратар партыі падкрэсліў перш за ўсё вялікія дасягненні нашай сельскай гаспадаркі, асабліва ў галіне раслінная прадукцыі. Адначасова ўказаў ён на пэўныя недахопы ў жывёлагадоўлі, якія праявіліся перш за ўсё ў зніжэнні колькасці свіней, а ў сувязі з тым зніжэнні скупкі свіней. Іншым недахопам з'яўляецца невыкананне пастуляванай у 5-цігадовым плане ліквідацыі імпарту з-за мяжы збожжа і кармоў. Галоўным заданнем сельскай гаспадаркі з'яўляецца надалей выкарыстоўванне ўсіх рэзерваў далейшага яе развіцця, а асабліва тых галін, якія не патрабуюць новых інвестыцый. Гаворачы аб усё яшчэ недастатковай колькасці будаўляных матэрыялаў для вёскі Уладзіслаў Гамулка паінфармаваў, што ў мінулым годзе для забеспячэння гэтых патрэб дзяржава закупіла за мяжою 250 тысяч тон цэменту.

Выступаючы з прамоваю на нарадзе старшынь ваяводскіх і павятовых радаў нарадовых прэм'ер Юзэф Цыранкевіч сканцэнтраваўся перш за ўсё на праблемах гаспадарчага планавання і кіравання гаспадаркай радамі нарадовымі. Падкрэсліў ён неабходнасць далейшага пашырэння правоў радаў нарадовых. Гаворачы аб тэзісах V з'езда партыі, якія ўказваюць на неабходнасць узмацнення цэнтральнага планавання, прэм'ер заявіў: «Сцверджанне гэтае з'яўляецца пацвярджэннем нашай канцэпцыі і супрацьдзеяннем рэвізіянісцкім канцэпцыям зніжаючым ролю цэнтральнага планавання і імкнуўшымся да замены яго свабодным дзеяннем механізму рынку. Нельга аднак прымаць гэтага як спробы адбірання правоў радам нарадовым, якія з'яўляюцца менавіта органамі народнай улады.»

З'ЕЗД ЛІТАРАТАРАЎ

У Быдгашчы адбыўся XVII з'езд Саюза польскіх пісьменнікаў. Побач дэлегатаў усіх літаратурных асяроддзяў краіны ў з'ездзе прынялі ўдзел дэлегацыі рабочых калектываў важнейшых прадпрыемстваў краіны — Фабрыкі аўтамашын на Жэрані, шахты «Рымер», хімічных прадпрыемстваў Быдгашчы. Падчас з'езда з прамоваю выступіў сакратар ЦК партыі Стэфан Альшоўскі. Падкрэсліў ён аграмадныя дасягненні народнай улады ў галіне развіцця асветы і нацыянальнай культуры, а таксама ўказаў на неабходнасць бліжэйшага павязання нашай літаратуры з праблемамі і справамі ўсяго народа. Старшынёю Саюза выбран Яраслаў Івашкевіч. (п)

ВАЯВОДСТВА

ФЕСТЫВАЛЬ

У Беластоку наладжаны Агульнапольскі фестываль музыкі і паэзіі. Прысвячаецца ён 25-годдзю Польскай Народнай Рэспублікі. Патранат над фестывалем прыняў сам міністр культуры і мастацтва — Люцыян Матыка. Першы канцэрт фестывалю адбыўся ў нядзелю 9 лютага г.г. у Дзяржаўным беластоцкім тэатры ім. А. Вянгеркі. З нагоды фестывалю ў Беластоку выступілі лепшыя мастакі і артысты. У іх выкананні ўдзельнікі фестывалю маглі паслухаць шмат добрай музыкі і прыгожай паэзіі. Больш падрабязна пра фестываль будзем пісаць асобна.

ДЭЛЕГАТЫ

У Варшаве 10 і 12 лютага г.г. адбываўся VII кангрэс аб'яднання польскіх студэнтаў. Беластоцкіх студэнтаў на гэтым кангрэсе прадстаўлялі дэлегаты: Станіслаў Рэк — студэнт VI курса Беластоцкай медыцынскай акадэміі і Веслаў Лукашук — студэнт III курса Вышэйшай інжынерскай школы. Абодва яны з'яўляюцца актыўнымі дзеячамі беластоцкага студэнцкага асяроддзя. Гасцьмі студэнцкага кангрэса былі: праф. др Людвік Камчынскі — рэктар Беластоцкай медыцынскай акадэміі і доц. др Уладзімір Хомчык — рэктар Вышэйшай інжынерскай школы.

БЕЛАСТОЦКАЯ СТАМАТАЛОГІЯ

На аснове распараджэння міністра здароўя і грамадскай апекі пры Беластоцкай медыцынскай акадэміі пакліканы Інстытут стаматалогіі. У Інстытуце гэтым будуць абучацца зубныя лекары. Першыя абсальвенты стаматалагічнага інстытута пакінуць акадэмію ў 1973 годзе.

ГРЫП «ГОНКОНГ»

Як вынікае з інфармацыі кіраўніка аддзела здароўя ВРН у Беластоку, дра Мечыслава Дарошкі — да 6 лютага г.г. у Беластоцкім ваяводстве хварэла грыпам «Гонконг» звыш 47.500 чалавек. Да гэтай хваробы нельга адносіцца абыякава. Сведчаць аб гэтым даволі частыя выпадкі паслягрыпавых ускладненняў. Амаль 500 асоб захварэла ад грыпа запаленнем лёгкіх і іншымі менш грознымі хваробамі. Уся медыцынская служба аховы здароўя была пастаўлена да барацьбы з эпідэміяй.

ДУБРОЎШЧЫНА

Дуброўскі павет — адзін з малодшых у сям'і паветаў Беластоцкага ваяводства. Вось некалькі лікаў, якія ілюструюць яго дасягненні: ураджай збожжавых культур за 1968 год — 17 цэнтнераў з аднаго гектара, на 100 га зямельных угоддзяў прыпадае: звыш 41 карова і 79 свіней. Павышэнне ўраджайнасці палёў было дасягнута перш за ўсё шляхам інтэнсіўнага іх угнойвання. Выкарыстанне штучнага ўгнаення на 1 га зямлі павялічылася тут за два гады на 13 кілаграмаў хімічна чыстага рэчыва. За кошт у 20 мільёнаў злотых праведзена на Дуброўшчыне меліярацыю 1532 гектараў сенажацяў і паш ды было загаспадаравана звыш 1100 гектараў зметіяраванай плошчы.

NIEDZIELA, 16.II.

8.45 Program dnia. 8.50 Kurs Rolniczy: „Specyfika uprawy gleb lekkich". 9.25 „Przypominamy, radzimy". 9.35 „Kaukazka branka" — film fab. radz. 11.05 PKF. 11.15 Dla młodych widzów: „Pozdrowienia od przyjaciół (Berlin). 12.10 Dziennik. 12.25 „Mozart — kompozytor popularny". 13.15 „Doktor Poppy" — film („Bonanza"). 14.05 „Przemiany". 14.35 Dla dzieci: T. Śliwiak — „Baloniki, baloniki...". 15.05 „Spotkanie z pisarzem". 15.35 „My — 69" — teleturniej. 16.35 „Gdzie jest Alvin Brockmann" — rep. filmowy („Ludzie i zdarzenia"). 16.50 Teatr TV na świecie: „Leczenie falami magnetycznymi" — widowisko TV czechosłowackiej. 17.40 „Klub sześciu kontynentów". 18.20 „Listy śpiewające" — wieczór XI, program rozrywkowy A. Osieckiej. 19.20 „Dobranoc". 19.30 Dziennik. 20.05 „Głosują na..." — felieton TV. 20.25 „Koncert na siedemset siedem ulic" — film TVP. 21.05 Wiadomości sportowe. 21.15 „Opowieść o młodych żonach" — film fab. ang.

PONIEDZIAŁEK, 17.II.

15.25 Program dnia. 15.30 i 22.55 Politechnika TV, kurs przygotowawczy. 16.35 Dziennik. 16.45 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.30 „Echo stadionu". 17.50 „Rozważania o wakacjach". 18.20 Kino Krótkich Filmów. 18.45 „Eureka". 19.20 „Dobranoc". 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV. J. Słowacki: „Mazepa", ok. 21.35 „Klaps". 22.05 Filmowy program rozrywkowy. 22.35 Dziennik.

WTOREK, 18.II.

9.15 „Cud w Mediolanie" — film fab. wł. 10.55 Dla szkół (kl. V i VI). Język polski. „O miejsce wśród ludzi". (Stosunek do słabszego). 11.25 Przerwa. 12.45 i 14.45 Przysposobienie Rolnicze: „Prowadzenie rachunkowości w gospodarstwie". 13.20 Przerwa. 14.50 Program dnia. 15.30 Politechnika TV I roku. 16.35 Dziennik. 16.45 „Znicz płonie nad Wołgą" — film dokum. radz. 17.00 Telewizyjny Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Muzyka i sport". 20.50 „Jak zdobyć męża" — film fab. USA. 22.25 Dziennik. 22.40 „Giełda piosenki".

ŚRODA, 19.II.

9.55 Dla szkół: (kl. VIII). Fizyka — „Opór elektryczny". 10.25 „Grymasy" — film fab. węg. 11.35 Przerwa. 11.55 Dla szkół: (kl. VII) Chemia — „Niemetale i ich tlenki". 12.55 Przerwa. 14.55 Program dnia. 15.00 „Matematyka w szkole": „Translacje i obroty" cz. I. 15.30 i 22.45 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. 16.35 Dziennik. 16.45 Dla młodych widzów: „Zrób to sam". 17.00 Dla młodych widzów: „Związek Zielonego Zeszytu". 17.20 „Z drugiej strony szklanego ekranu". 17.35 „Nowiny" — Mag. Postępu Rolniczego. 18.05 TV Kurier Warszawski. 18.20 „Artyści areny" — film. 18.50 „Nawet Archimedes..." („Klucz do M-3"). 19.20 „Dobranoc". 19.30 Dziennik. 20.05 „Grymasy" — film fab. węg. 21.15 „Światowid". 21.45 PKF. 21.55 „Salome" — film pantomimiczny. 22.25 Dziennik.

CZWARTEK, 20.II.

9.10 „Wielka wojna narodowa" — film dok. radz. 10.55 Dla szkół (kl. VII). Język polski: „Bolesław Prus". 11.25 Przerwa. 11.55 Dla szkół (kl. V) Historia: „W Polsce Piastowskiej". 12.25 Przerwa. 12.45 i 14.55 Mechanizacja rolnictwa: „Zbiór zbóż kombajnami". 13.20 Przerwa. 14.50 Program dnia. 15.30 i 22.40 Politechnika TV I roku. 16.35 Dziennik. 16.45 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem". 18.00 TV Kurier Białostocki. 18.15 „Warszawa Wschodnia" — reportaż („Perspektywy techniki"). 18.45 „Przegląd Muzyczny". 19.20 „Dobranoc". 19.30 Dziennik. 20.05 „Nad Odrą i Bałtykiem". 20.35 Teatr „Kobra". S. Brejdygant: „Testament". Ok. 21.50 Magazyn Medyczny. 22.20 Dziennik.

PIĄTEK, 21.II.

9.20 „Gdy drzewa były duże" — film fab. radz. 10.55 Dla szkół (kl. VII) Wychowanie obywatelskie: „Jak pracują urządzenia miejskie". 11.25 Przerwa. 12.45 Dla szkół (kl. VIII) Zajęcia techniczne: „Rysunek techniczny". 13.15 Przerwa. 14.55 Program dnia. 15.00 Dla szkół (kl. I licealne) Przysposobienie obronne: „Obrona przeciwpożarowa". 15.30 i 22.50 Politechnika TV I roku. 16.35 Dziennik. 16.45 Dla dzieci: Kino „Ptyś". 17.00 Dla dzieci: „Pan Półka i spółka". 17.20 TV Kurier Mazowiecki. 17.35 „Nie tylko dla pań". 17.55 „Kino Filmów Amatorskich". 18.20 Wszechnica TV: „Nasi uczeni". 18.50 Kronika z Międzynarodowych Zawodów Narciarskich w Wysokich Tatrach (Czechosłowacja). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Trzy grosze" — program satyryczny. 20.20 „Poligon". 20.50 Teatr TV: Z. Szumowski — „Dom". 21.50 „Dwie fabryki" — rep. film. z f-ki im. K. Świerczewskiego w Warszawie i „Kalibr" w Moskwie. 22.30 Dziennik.

SOBOTA, 22.II.

9.35 „Ulica bezprawia" — film fab. USA. 10.55 Dla szkół: (kl. VIII) Nauka o człowieku — „Skóra". 11.25 Przerwa. 15.00 Program dnia. 15.05 Program tygodnia. 15.25 TV Kurs Rolniczy: „Nawożenie i podniesienie urodzajności gleb lekkich". 16.00 „Ćwiczenia na skrzyni" („Wychowanie fizyczne naszych dzieci"). 16.10 „Spotkania z przyrodą". 16.35 Dziennik. 16.45 Dla młodych widzów: „Dla każdego coś miłego". 17.30 „W przestworzach czyli ciekawe opowieści lotników". 17.45 Kronika z Miedzynarodowych Zawodów Narciarskich w Wysokich Tatrach (Czechosłowacja). 18.25 „Muzyka trwa". 19.00 „Wieczorne rozmowy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.10 „Ulica bezprawia" — film fab. USA (western). 21.25 „Tele-Echo". 22.05 Dziennik. 22.20 Wiadomości sportowe. 22.30 „Małżeństwo doskonałe".

PIĄTEK, 14 lutego

8.00 Dziennik. 8.15 Dla dzieci. 8.45 Film fabularny. 10.15 „Śnieżna królewna" (balet dziecięcy). 14.40 Program dnia. 14.45 Dziennik. 15.00 pisarze białoruscy. Janka Bryl. 15.40 „Rok wielkiego baletu". 16.20 „Panorama nowin". 16.50 „Kronika pięciolatki". 17.20 „Na muzycznej fali". 17.30 „Mapa gleb — kompas rolnika". 18.00 „Sztafeta nowin". 18.45 „25-lecie czasopisma „Białoruś". 19.45 TV teatr miniatur. „13 krzeseł". 20.50 Program rozrywkowy. 21.50 „Tylko fakty".

SOBOTA, 15 lutego

8.00 Pieśni J. Kowacza. 8.30 Publicystyka. 9.00 Artystka Ludowa ZSRR G. Wiszniewska. 10.00 „Siłacze białoruscy". 10.15 „Szkatułka muzyczna". 10.35 „Ojczyzna". Klub TV. 11.25 IV Ogólnobiałoruska Spartakiada Zimowa. 11.35 Gra M. Woskresienski. 12.05 „Orężem faktów". 12.50 „Wspólnota narodów i rasizm". 13.15 TV teatr dla dzieci. 15.00 TV barwna. 17.45 „Spotkania" — film NRD I seria. 18.45 Dziennik. 19.00 „Osiem bojowych lat". 19.30 Mistrzostwa świata w jeździe szybkiej na lodzie (mężczyźni). 20.45 Koncert. 21.45 „Tylko fakty".

NIEDZIELA, 16 lutego

8.00 „Kiosk muzyczny". 8.30 Film TV. 8.50 „Nowiny dnia". 9.00 „Twórczość ludowa w latach wojny". 9.40 Film o Lermontowie. 10.00 „TV punkt agitacyjny". 11.00 „Wiejski czas". 12.00 S. Żeromski „Grzech" — spektakl TV. 13.20 Hokej. ZSRR — Szwecja. 15.15 TV barwna. 17.45 „Spotkania" — film II seria. 19.00 „Człowiek ziemi mojej". 19.15 „Gdzie jest trzeci król?" — film faburalny. 20.45 „Tydzień sportowy". 21.00 Mistrzostwa świata w jeździe szybkiej na lodzie.

Леанід Прокша нарадзіўся ў Полацку 6 красавіка 1912 года ў сям'і рабочага. Дзіцячыя і юнацкія гады правёў у Віцебску. Тут скончыў сямігодку. Пасля сканчэння педагагічнага тэхнікума ў Мінску працаваў на Палессі ў вёсцы Кустаўніца загадчыкам школы.

Друкавацца пачаў у 1937 годзе, працуючы ў рэдакцыі газеты «Віцебскі рабочы».

У час вайны Леанід Прокша — журналіст дзейнічаючай арміі.

Дарогі вайны прывялі Леаніда Прокшу — афіцэра Савецкай Арміі — у Польшчу. Да 1953 года працаваў ён у газеце «Вольнасць», якую выдавала Савецкая Армія для насельніцтва братняй Польшчы.

У зборніку апавяданняў, якія выдаў пісьменнік, вярнуўшыся ў родную Беларусь, «Крыніца прыгажосці», шмат твораў узятых з жыцця народнай Польшчы.

РОДНАЯ ЛІТАРАТУРА

Леанід Прокша часта выступае з творамі аб народнай Польшчы ў беларускім друку. За гэтую высакародную працу быў запрошаны ў 1967 годзе разам з групай савецкіх журналістаў на экскурсію ў Польскую Народную Рэспубліку.

Леанід Прокша выдаў некалькі зборнікаў гумарыстычных апавяданняў і памфлетаў: «Каб жылося-вялося», «Кантроль сумлення», «След вядзе за мяжу», «Інтрыгі прэзідэнцкага двара» і іншыя. Вядомы чытачам і яго аповесці «Хлопчык у вялікіх чаравіках», «Праз туманы». Нядаўна выйшла ў Мінску новая аповесць Леаніда Прокшы «Ці варта было жаніцца». Урывак з гэтай аповесці і змяшчаем сёння.

СТАСЯ

У вясковай прыгажуні Стасі было два жаніхі, і абодва Петрусі. Кожны вечар яны сядзелі ўтраіх на лавачцы: адзін трымаў адну руку дзяўчыны, другі — другую. Пятрусь, які сядзеў справа, быў высокі, але непрыгожы: вочы сонныя, нос крываваты. Пятрусь злева быў прыгажэйшы, але малы. Вось каб Петрусю, які сядзіць справа, ды твар Петруся, які сядзіць злева, быў бы якраз той хлопец, аб якім марыла Стася. Петрусі злева і справа паціскалі ёй рукі, а яна не ведала, якому з іх тым жа адказаць.

Ніхто не бачыў, каб са Стасяй сядзеў які-небудзь адзін Пятрусь. Увечары, яны як па загаду, — адзін з ваколіцы, другі з Дубровы — падыходзілі да лавачкі, і ў гэты момант адчыняліся веснічкі і выходзіла Стася. Яны сядалі кожны на сваё месца. Больш маўчалі, пазіралі на зоркі.

У нядзелю і святочныя дні яны гулялі па ваколіцы таксама ўтраіх. На сходзе сядзелі так, як і на лавачцы. За што падымала руку Стася, за тое галасавалі і Петрусі.

Прыглядаўся да Стасі і яшчэ адзін Пятрусь — Монача. Ён быў і высокі і нішто сабе з твару, мо нават такі, які стварыла сабе ў марах Стася з двух Петрусёў. Але Монача не ведаў, як з-за тых Петрусёў да яе прыступіцца. Убачыўшы Стасю на лавачцы з Петрусямі, ён таксама ўхмыляўся. «Ну што ж, сцеражыце яе для мяне», — і шукаў спосабу, як увесці Стасю ад гэтых ахоўнікаў.

Момант такі наступіў вельмі нечакана. Стася вярталася з поля. Монача з вядром бег да Дубравінкі — рэчкі. У кузні было горача, хацелася трохі асвяжыцца. Стася пераходзіла рэчку па вузкай кладачцы і раптам згубіла раўнавагу і — бух у ваду. Монача кінуўся ёй на дапамогу: узяў на рукі і вынес на бераг.

— Дзякую табе, — сказала Стася, чакаючы, калі ён паставіць яе на ногі. Але Моначы не хацелася адрываць яе ад сябе.

— Ну пусці, бо яшчэ пабачаць...

— Хай сабе бачаць, — сказаў Монача. — Па табе ўжо даўно душа гарыць. Ды тыя стражнікі не даюць да цябе падысці, — і пачаў яе цалаваць... У Стасі закружылася галава...

У гэты вечар яна не выйшла да Петрусёў. Хлопцы сядзелі і пазіралі адзін на аднаго.

— Мо захварэла?

Пачакалі.

Падышоў Монача. Сеў паміж імі на месцы Стасі. Паглядзеў на аднаго, потым на другога, усміхнуўся.

— Зорак многа на небе?

— А-а, шмат...

— Колькі іх?

Петрусі паціснулі плячыма.

— Не палічылі за столькі часу. — Монача дастаў дзве шклянкі.

— Трымай, і ты трымай... — Наліў у адну і ў другую шклянку гарэлкі. — Піце...

— За што?

— Піце, потым скажу.

Хлопцы выпілі.

— Ну дык за што? — спытаў Пятрусь.

— Але, за што? — спытаў другі.

— За тое, што добра сцераглі мне дзяўчыну... Я жанюся на Стасі.

Паставіў на лавачцы бутэльку і, рагочучы, пайшоў.

Леанід Прокша

РЫХТУЕМСЯ ДА АГЛЯДУ

У канцы студзеня ў Ваяводскім доме культуры ў Беластоку адбылося пасяджэнне Ваяводскага арганізацыйнага камітэта Фестывалю аматарскіх калектываў нацыянальных меншасцей. Старшыня гэтага камітэта паведаміў, што кіраўніцтва Аддзела культуры Прэзідыум Ваяводскай рады нарадовай у Беластоку бачыць фестываль як адно з важнейшых мерапрыемстваў на дваццаціпяцігоддзе Польскай Народнай Рэспублікі. Таму трэба прыдаць яму найвышэйшы ранг і ўрачысты канцэрт лаўрэатаў, які меў быць у Белавежы, перанесці ў Беласток. Адбудзецца ён у тэатры імя Аляксандра Вянгеркі і распачне святкаванне майскіх Дзён асветы, кніжкі і друку.

Сакратар ваяводскага арганізацыйнага камітэта Фестывалю гаварыла аб тым, што вельмі прыхільна адносіцца да гэтага мерапрыемства дырэктар беластоцкага тэатра Баніслаў Орліч. Хацеў ён зрабіць у тэатры спецыяльны канцэрт лаўрэатаў пасля Белавежскага. Цяпер справа выяснена, бо і так цэнтральны канцэрт будзе адбывацца ў тэатры пад апекаю дыр. Б. Орліча.

На Белавежу астаўся ваяводскі агляд беларускіх калектываў. Павятовыя беларускія агляды адбудуцца ў Гайнаўцы, Бельску, Сямяцічах, Беластоку, Саколцы. У беларусаў пераважаюць тэатральныя калектывы (некалькі дзесяткаў), ёсць некалькі добрых хораў. Гарадок хоча паказаць тэатр паэзіі па творах Я. Купалы. Няма ў беларусаў увогуле танцавальных калектываў. Інакш у літоўцаў. Яны робяць больш сучасныя формы. Тут выступаюць (зразумела ў павятовых аглядах) 4 вакальныя гурткі, 1 танцавальны, 1 эстрадны.

Украінцы даюць танцавальны, тэатральны і эстрадны, таксама Рускае таварыства.

На ўспомненым пасяджэнні было паклікана журы фестывалю: **Казімір Дэркоўскі** — старшыня, з Аддзела культуры Прэзідыум ВРН, **Юзэф Калудоўскі** — спецыяліст музык, **Дамініка Краўзэ-Вуйтовіч** — спецыяліст тэатролаг, **Тадэуш Марціняк** — спецыяліст харэограф, **Рышард Войніч** — спецыяліст па эстрадных формах. (вл)

УЖО ВЯДОМЫ...

... тэрміны павятовых аглядаў беларускіх аматарскіх калектываў, якія адбудуцца ў перыяд падрыхтоўкі да Ваяводскага агляду аматарскіх калектываў нацыянальных меншасцей.

Павятовы агляд у Гарадку (для Беластоцкага павета) адбудзецца 15.III, у Мілейчыцах (для Сямяціцкага павета) — 16.III, у Бельску і Саколцы — 23.III, у Гайнаўцы — 30.III.

У аглядах прыйме ўдзел 30—35 беларускіх гурткоў на ўсіх 60. (вл)

КОНКУРС

У сувязі з пяцідзесяцігоддзем Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі Галоўнае праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства аб'яўляе конкурс на тэму

„МОЙ КАНТАКТ З БЕЛАРУССЮ"

Могуць гэта быць успаміны з гадоў вучобы, турыстычнай экскурсіі, пабыўкі ў сваякоў, службовай паездкі, вайсковай службы, супольнай рэвалюцыйнай і партызанскай барацьбы і іншых кантактаў. Усё, што Вас злучыла з Беларуссю на працягу яе 50-ці год жыцця, вартае ўвагі.

Конкурсныя працы не павінны быць большыя, чым 10 старонак машынадруку (вядома, калі не можаце перапісаць сваёй працы на пішучай машынцы, дасылайце ў рукапісным выглядзе). Пісаць можна на любой мове. Тэрмін конкурсу канчаецца 9 красавіка (кветня) гэтага года.

Устанаўліваюцца наступныя ўзнагароды:

I — 1000 зл

II — 800 зл

III — 500 зл

Апрача гэтага працы, якія займуць прызавыя месцы, а таксама іншыя, заквaліфікаваныя конкурсным журы, будуць апублікаваны ў альманаху «Белавежа» і ў іншых выданнях БГКТ, за што аўтары іх атрымаюць нармальны ганарар.

Працы падпісваць трэба псеўданімам. А сваё сапраўднае прозвішча (разам з выбраным псеўданімам) і дакладны адрас трэба даслаць у асобным канверце. Абедзве перасылкі трэба слаць на адрас:

Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Białymstoku, ul. Warszawska 11.

На канверце дапісаць трэба: «конкурс».

Працы не павінны быць нідзе дагэтуль публікаваныя.

Ініцыятыва на часе

Турыстычны рух у Белавежскай пушчы спрыяе развіццю ў Гайнаўскім павеце новага рамяства — вырабу памятак. Ёсць тут шмат цікавых народных мастакоў, якіх вырабы ведаюць не толькі ў нашай краіне, але і за межамі яе. Аднак можна сустрэць «памяткі», да якіх можна мець мастацкія засцярогі, як і засцярогі з погляду на іх змест.

Павятовы камітэт партыі ў Гайнаўцы выступіў з ініцыятывай, каб аддзел асветы і культуры паклікаў камісію, якая б занялася праверкай стваральнікаў памятак, накрэсліла б адпаведны, які вяжацца з рэгіёнам, змест, а таксама сачыла б за яго мастацкі бок. У склад камісіі павінны ўвайсці прадстаўнікі ТПБ, БГКТ, ПККФіТ, Аддзела гандлю і промыслу. Камісія не толькі правядзе праверку народных мастакоў, але выдасць ім адпаведныя правы на выраб памятак і акрэсліць формы іх продажу. (ак)

◆ СЕЎНІКІ ◆

У Беластоцкім ваяводстве яшчэ даволі часта здараецца, што сяляне сеюць з плахты ці каробачкі.

Каб ужо зусім выкараніць ручны сеў, сельскагаспадарчыя гурткі і міжгуртkоўскія машынна-трактарныя базы ў 1968 годзе купілі 4600 сеўнікаў для рассявання збожжа. Зараз сельскагаспадарчыя гурткі і міжгурткоўскія машынна-трактарныя базы Беластоцкага ваяводства маюць у сваім распараджэнні 11 тысяч штук сеўнікаў. Апрача гэтага 14 тысяч сеўнікаў знаходзіцца ў аднаасобніцкіх гаспадароў. Разам на 1 сеўнік прыпадае ў сярэднім на Беласточчыне 14 га поля прызначанага пад азіміну.

Недахоп сеўнікаў адчуваюць гаспадары ў Гайнаўскім, Беластоцкім, Сакольскім, Дуброўскім і ў некаторых іншых паветах. Адносіцца гэта пераважна да вёсак, у якіх яшчэ няма сельскагаспадарчых гурткоў, або дзейнічаюць яны вельмі слаба. (вр)

ЛЮДЗІ БГКТ

СТАРШЫНЯ ГУРТКА

У рыбалаўскім гуртку Беларускага таварыства амаль усе члены даволі актыўныя. Нельга тут не ўспомніць аб настаўніках на чале з кіраўніком школы Сяргеем Філіпюком, аб кіраўнічцы бібліятэкі Валі Андрэюк, аб Лёню Федаруку, Івану Апалінскім і многіх іншых. Але, як правіла, найважнейшым у гуртку БГКТ з'яўляецца яго старшыня.

А ёсць ім ужо даўжэйшы час Віктар Вішнеўскі.

Рыбалаўскі гурток БГКТ вельмі цесна супрацоўнічае з гуртком Саюза сялянскай моладзі. Супольна арганізуюць розныя мерапрыемствы, супольна разгортваюць аматарскі рух. Усе вышэй успомненыя асобы, у тым ліку і старшыня гуртка, гэта добрыя артысты. Рыбалаўскі гурток БГКТ, які выступаў на павятовым аглядзе з п'есай Івана Мележа «Хто прыйшоў ноччу», заняў першае месца і браў удзел у ваяводскім аглядзе. Варта падкрэсліць, што і старшыня гуртка Віктар Вішнеўскі і іншыя члены бяруцца за п'есы беларускіх пісьменнікаў, што мастацкую самадзейнасць развіваюць на беларускай мове і гэтым самым прывіваюць любоў да беларускага слова, да беларускай песні.

Калі разыходзіцца пра Віктара Вішнеўскага, нельга не падкрэсліць таго факту, што ён працуе ў ГС-е ў Бельску (штодзённа да працы даязджае) і адначасова вучыцца ў сельскагаспадарчым тэхнікуме ў Беластоку. Як член партыі добра выконвае ўсе заданні. Да аднаго з найважнейшых заданняў залічае ён належнае кіраўніцтва гуртком Беларускага таварыства. (мс)

Пачатак на стар. 1

У сетцы церасналосіцы

скім — 11 вёсак, у Сямяціцкім — 9, у Беластоцкім — 8, у Дуброўскім — 7 і ў Гайнаўскім — 5.

Зараз наглядаецца прадуманы і планавы падыход да камасацыі. Перш за ўсё ўлады наводзяць парадак ва ўладанні зямлёй. Групы спецыялістаў вызначаюць плошчу дзяржаўнай зямлі і афармляюць справы перадачы занядбаных гаспадарак у дзяржаўны фонд. Уся дзяржаўная зямля выдзяляецца ў адным участку. Побач яго атрымоўваюць надзелы гаспадары, у якіх няма нашчадкаў і гаспадары, якія па іншых прычынах вымушаны будуць у недалёкай будучыні пакінуць свае гаспадаркі. Гэта праблема асноўнай гаспадарчай важнасці.

Камасацыя ахоплівае адразу некалькі суседніх вёсак. Прыклад з Бельскага павета: хутары атрымоўваюць тут аднначасова гаспадары з вёсак: Галады, Парцава, Спічкі, Волька, Міклашэва, Відава, Кашалі, Шчыты, Новадворы і Шчыты Дзенцялова, Тапчыкалы, Лоўкі, Кошкі, і частка гаспадароў горада Бельска. Праца вядзецца на абшары ў звыш 8 тысяч га. Гэта дазволіць выдзяліць пад Бельскам у адным месцы аж 1300 га дзяржаўнай зямлі. У недалёкай будучыні ўзнікне там сярэдняя сельскагаспадарчая школа. Іншы прыклад — сакольскія Крынкі. Тут аднначасова хутары атрымаюць гаспадары з вёсак: Крынкі, Азерскае, Піражкі, Астравок, Юраўляны, Гаркавічы і Грыбоўшчына. Ізноў 1340 гектараў дзяржаўнай зямлі выдзеляць у адным кавалку. На гэтай зямлі ўзнікне новы ПГР.

Дырэктар Ваяводскага бюро геадэзіі і сельскагаспадарчых абсталяванняў тав. С. Давідзюк заяўляе, што да канца 1975 года сялянская церасналосіца ў Беластоцкім ваяводстве будзе цалкам ліквідавана.

М. Нурэцкі

Вось яна, павуцінная сетка церасналосіцы ў вёсках Анцуты і Рагозы, Гайнаўскага павета.

Кожная галіна нашай гаспадаркі і культуры хоча магчыма найшырэй паказаць свае дасягненні за перыяд 25-годдзя існавання народнай улады. Адной з дзялянак культуры, якая ўступіла разам з народнай уладай да масавага гледача, ёсць кіно. **«Польская кінематаграфія ў XXV-годдзі ПНР»** — гэта цэлая праграма розных мерапрыемстваў, якія будуць арганізавацца ў юбілейным годзе на Беласточчыне. Арганізатарам разыходзіцца пра шырокую папулярызацыю дасягненняў польскай кінематаграфіі, паказаць на яе сувязі з літаратурай, музыкай, на яе сувязі з агульнанацыянальнай культурай, а перш за ўсё на ролю кінафільма ў грамадска-палітычным жыцці.

У студзені г.г. пачаўся перагляд ваенных кінафільмаў. Перагляды гэтых фільмаў адбудуцца ў кожнай мясцовасці, якая мае кіно, і будуць спалучаны з гадавінамі вызвалення паасобных мясцовасцей. **У красавіку** «Фільмос» сарганізуе ў дамах культуры, клубах і школах перагляд фільмаў з антыфашысцкай тэматыкай п.з. «Змагаючаяся Польшча».

Найвялікшае мерапрыемства кіно адбудзецца ў **верасні,** месяцы асабліва ўрачыста адзначаемым грамадскасцю,

МЕРАПРЫЕМСТВЫ КІНО НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

як месяц народнай памяці. Мерапрыемства ахопіць усе дзяржаўныя і грамадскія кіно і па меры магчымасці будзе працягвацца цэлы месяц. У тым часе будуць паказаны фільмы ў наступных тэматычных групах: адаптацыя польскай літаратуры; перадавыя акцёры кіно; вайна, якой не памятаем; дружба народаў; перагляд польскіх камедый. **У кастрычніку** з нагоды гадавіны паўстання Народнага Войска Польскага ў клубах і школах адбудзецца перагляд кінафільмаў з ваеннай тэматыкай п.з. «Палякі на франтах II-ой сусветнай вайны».

Асаблівую ўвагу звернецца на распаўсюджванне фільмовай культуры. Для падрыхтоўкі кадраў грамадскага актыву, які вядзе заняткі з фільмам, будуць арганізаваны: **а) гадавое студыум ведаў аб фільме, у асноўным прысвечанае студэнтам вышэйшай настаўніцкай школы; б) двухдзённыя семінары кіраўнікам святліц, якія вядуць заняткі з фільмам: в) семінар настаўнікам, якія выкарыстоўваюць фільм у дыдактычна-выхаваўчым працэсе.**

Дыскусійныя фільмовыя клубы — вельмі цікавая форма працы развіваючая фільмовую культуру. З тым большай прыемнасцю адзначаем факт стварэння ў 1969 годзе **першага вясковага клуба, які арганізуецца ў Нараўцы.**

Апрача вышэй успомненых арганізатары мерапрыемства «Польская кінематаграфія ў XXV-годдзі ПНР» прадбачваюць конкурсы для моладзі і ўзрослых, а таксама сустрэчы з акцёрамі і рэжысёрамі такіх фільмаў як: «Пан Валадыёўскі», «Перамога», «Апошнія дні», «Суседзі» і іншыя.

АК

Пачатак на стар. 1

ШКОЛА І МОЛАДЗЬ

таксама дасканала дэкламаваў фельетоны Дзядзькі Леваня «Курыная ферма», «У лекара» і «Непаразуменне».

У праграму мастацкай часткі было ўключана таксама некалькі кароткіх маналогаў і скетчаў.

Выступленні самадзейнікаў даволі доўга працягваліся, бо праграма была вельмі багатая і разнародная па змесце. У заключэнні Аляксандра Панасюк аб'явіла, што прысутнічае тут аўтар п'есы «Гарадскія госці» Алесь Барскі. Па зале пракацілася парушэнне. Алесь Барскі ўвайшоў на сцэну, сказаў некалькі слоў аб сабе і сваёй творчасці, высока ацаніў мастацкае майстэрства моладзі і выказаў удзячнасць за пастаноўку яго п'есы. Гэтым была закончана асноўная частка праграмы ўрачыстасці прысвечанай VI з'езду БГКТ. Пасля пад гукі музыкантаў з Гукавіч да позняй ночы працягвалася забава, якая перапляталася песнямі моладзі.

Раней у Пасынках ніколі не было такіх выступленняў. Не было каму гэтым займацца.

Няпоўных тры гады таму назад у Пасынках пачалі працаваць у школе Аляксандра Панасюк і Васіль Панасюк (кіраўнік школы). Дзякуючы іх дапамозе зактывізаваўся тут гуртоk Беларускага таварыства.

Аляксандра Панасюк зацікавіла моладзь з Пасынак, Трашчотак і Сацаў праблемным курсам беларускай культуры (найбольш літаратуры). На гэтых занятках заахвоціла яна ўсіх да мастацкай самадзейнасці. З яе прыходам датуецца развіццё аматарскага руху ў Пасынках і актыўнасць гуртка БГКТ, які пры дапамозе яе і іншых настаўнікаў гэтай школы шырыць беларускае сцэнічнае слова і песню, і гэтым самым прывівае насельніцтву любоў да сваёй мовы і культуры.

Моладзь гэтых трох вёсак складае пасынскі мастацкі калектыў. І гэты калектыў у гонар з'езда БГКТ плануе многа разоў выступіць на вёсках Бельшчыны і гэтым самым павысіць мастацкі ўзровень так, каб з годнасцю паказаць рэпертуар на павятовым аглядзе аматарскіх калектываў БГКТ і магчыма што і на аглядзе мастацкай самадзейнасці нацыянальных меншасцей.

Міхась Хмялеўскі

ВАРТА КУПІЦЬ

Таварыства апекі звяроў выдала цікавую кніжку — **«Звяры сярод нас».** У гэтай кніжцы апрача цікавага інфармацыйнага матэрыялу змешчаны таксама лепшыя мастацкія творы польскай і сусветнай літаратуры, прысвечаныя звярам. Гэта кніжка павінна знайсціся прынамсі ў школьных бібліятэках дзеля азнаямлення вучняў з шырокай і як жа гуманнай праблематыкай аховы звяроў.

Сімвалам гуманнасці чалавека з'яўляецца зубр, гатунак, які даўно загінуў бы, калі б не добрае чалавечае сэрца. З артыкула **«Зубр — звер — сімвал»,** змешчанага ў гэтай кніжцы, даведваемся, напрыклад, што апошні тур быў забіты ў прывваршаўскай пушчы ў 1627 годзе. Быў гэта буйны лясны звер, амаль роўны зубру, каралю Белавежскай пушчы. Зубры ў той час ўцалелі толькі ў Белавежскай пушчы і то дзякуючы асабістаму зацікаўленню імі з боку польскіх каралёў. У 1914 годзе ў Белавежскай пушчы налічвалася зуброў 727 штук. У выніку сусветнай вайны і выніклага хаасу ды беззаконня ўсе зубры былі выбіты, апошні зубр у Белавежскай пушчы быў забіты браканьерам у 1919 годзе. Здавалася, прыйшоў канец і на зуброў.

Аднак дзякуючы намаганням польскіх вучоных зубр зноў паявіўся ў дрымучай Белавежы. У розных парках Еўропы знаходзілася 56 зуброў, найбольш чыстакроўныя з іх былі закуплены за вялікія грошы ды завезены ў Белавежскі запаведнік. У 1929 годзе была закуплена ў Швецыі першая партыя зуброў у ліку 3 штук. З'явілася гэта пераломнай датай у гісторыі зубрынага гатунку. У 1939 годзе было ўжо 16 зуброў. Другая сусветная вайна аказалася больш шчаслівай для зуброў. Як вядома, апекаваліся імі таксама савецкія партызаны і гэта ў значнай меры захавала іх ад пагібелі. Зараз у Белавежскай пушчы знаходзіцца на свабодзе 137 зуброў, а ў запаведніку — 23.

Таксама шмат зуброў знаходзіцца ў Белавежскай пушчы, прыналежнай да Беларусі. Праз 2—3 гады лік зуброў на свеце дасягне дзвюх тысяч штук.

(ся)

ПЛАНЫ КУЛЬТУРЫ Ў РЭАЛІЗАЦЫІ

А МОЖА Ж БЫЦЬ ЛЕПШ

На старонках «Нівы» мы ўжо паказвалі рэалізацыю пяцігадовых праграм развіцця культуры ў Бельску, Гайнаўцы, а грамадскіх — у Кляшчэлях. Сёння паінфармуем аб праграме развіцця культуры ў **Мілейчыцах,** Сямяціцкага павета.

Нім пяройдзем да сутнасці справы адаўтарская інфармацыя аб Мілейчыцах. Тэрыторыя, якою кіруе ГРН, займае плошчу 124 кв. км., налічвае 14 салэцтваў і каля 4000 насельніцтва. Мілейчыцы — мясціна, якая мае буйную гісторыю. Як гавораць гістарычныя дакументы, ад 1515 па 1919 гады Мілейчыцы мелі гарадскія правы дадзеныя ім польскім каралём Зыгмунтам Старым. Ды і сёння Мілейчыцы, гэта не звычайная мясціна — вёска — гэта цэнтр, рэгіянальны гаспадарчы і культурны цэнтр. Рэгіянальным культурным цэнтрам назваць можна таму, што ваколіцы Мілейчыц заселены ў асноўным насельніцтвам няпольскім, якое карыстаецца і працягвае іншую традыцыю, чымсьці іншыя рэгіёны Сямяціцкага павета. Паколькі лічу, што Мілейчыцы ёсць і павінны быць культурным цэнтрам свайго рэгіёну, накрэслены план культуры ГРН па-мойму завузкі, у чым абсалютна нельга вінаваціць мясцовых улад. Але пяройдзем да плана.

На тэрыторыі ГРН дзейнічае 12—13 культурна-асветных пляцовак. Найвялікшая іх колькасць — гэта бібліятэчныя пункты (11 у 1967 г.), неабходна сюды ўключыць школы, якія вядуць культурна-асветную дзейнасць, якіх слушна план не рэгіструе. У самых Мілейчыцах ёсць грамадская бібліятэка, грамадская святліца, святліца БГКТ, кіно. А якімі сродкамі на культуру распараджаюцца ў Мілейчыцах? ГРН на ўтрыманне бібліятэкі — 34.700 зл., і святліцы — 52.100 зл, ГС на клуба-кавярні — 22.910 зл. і на т.зв. арганізацыю ўласных мерапрыемстваў — 25.184 зл., у тым ліку на экскурсіі сваім працаўнікам — 25.184 зл., іншыя культурныя мерапрыемствы — 3.600 зл.. Спулдзельчая каса на дзейнасць сярод жанчын — 500 зл. і на іншыя мерапрыемствы к.о. — 1.500 зл. Не трэба наваг і пісаць, што гэтыя сумы грошай надта скромныя. Далей у мілейчыцкім плане гаворыцца, што ёсць тут 20 арганізацый (уключна з ГРН), якія займаюцца або павінны займацца арганізацыяй культурнага жыцця з 13 арганізацый, якія садзейнічаюць у развіванні культуры.

План на 1966—70 гады апрача забеспячэння шафамі і полкамі бібліятэк і бібліятэчных пунктаў, а таксама павелічэння кнігазбору і чытачоў, прадбачвае шмат іншых. Асноўны націск пакладзены на пабудову ці разбудову святліц. У гэтым годзе мае быць адрамантавана грамадскім чынам святліца ў **Мядзвежыках.** Да 1970 г. запланавана пабудаваць у рамках грамадскага чыну пажарніцкую рамізу ў **Мілейчыцах** і тут змясціць грамадскую святліцу. Кошт набудовы рамізы — каля 800 тысяч зл., з чаго чыну 50%. Ужо ёсць 50 тысяч зл. сабраных. Стварыць клуб ГС у Рагачах. Праграма прадбачвае на канец 1970 года стварэнне некалькіх школ-цэнтраў к.о., і што ўсе школы павінны мець тэлевізары. Большасць запланаваных пачынанняў рэалізавана.

Прапановы журналіста. Яны могуць быць не поўнасцю абгрунтаваны, але аб'ектыўныя. Культурныя ўлады Сямяціцкага павета пры дапамозе БГКТ і іншых арганізацый павінны зрабіць усё, каб Мілейчыцы сталіся наглядным цэнтрам культуры свайго рэгіёну. Лічу не патрэбным існаванне ў Мілейчыцах дзвюх святліц: грамадскай і БГКТ. Гэта мае не найлепшы ўплыў на фарміраванне чалавека сацыялістычнага грамадства. Заўсёды мусім памятаць указанні партыі, што ў нашай дзяржаве ёсць адна культура — культура сацыялістычная, а рэгіянальная культура — гэта дзялянка той магутнай і вялікай культуры. Практычна гаворачы, у Мілейчыцах у адной чытэльні можна чытаць польскія, беларускія і рускія кніжкі, можна праводзіць над імі дыскусіі, у святліцы могуць працаваць розныя калектывы. Гэта вяжацца і з фінансавымі сродкамі. ГРН дае на культуру толькі, колькі атрымлівае, а атрымлівае толькі, колькі можа атрымаць. Падобная сітуацыя і ў іншых установах. Але?... Напрыклад, ГС мае 25.184 зл. на арганізацыю мерапрыемстваў. Усе грошы прызначана на экскурсію групы працаўнікоў. Фармальна ўсё ў парадку. Але ці не лепш і ці не з большай карысцю было б, каб праўленне ГС, мясцовая партыйная арганізацыя, прафсаюзная арганізацыя і гурток ЗМВ разам з іншымі ўстановамі ў Мілейчыцах сарганізавалі нейкія мерапрыемствы і сваім працаўнікам і насельніцтву? Фінансавыя сродкі малыя, гэта праўда, але колькі ж тут арганізацый, якія займаюцца культурай, а колькі адданых маладых людзей, як напр. **Святлана Пешка, Вячэслаў Герасімюк, Мікалай Бартнічук, Віталіс Яцэвіч ці Андрэй Манцюк і інш.** Гэта хтось, каго **толькі** за грошы не купіш, гэта скарб для павышэння культурнага жыцця. Думаю, што такі грамадскі калектыў можа быць найлепшым каардынатарам культурных пачынанняў ў мілейчыцкім рэгіёне.

А. Карпюк

УПЛЫВЫ польскай мовы ў вёсцы Дубраўкі

Вёска Дубраўкі ў непасрэднай блізкасці ад Беластока (7 км), у зоне даўніх і моцных уплываў польскай мовы, абумоўленых перш за ўсё вельмі разгалінаванымі гаспадарчымі кантактамі з горадам. Наступная важная ўмова гэтых уплываў такая, што Дубраўкі знаходзяцца ў польска-беларускім этнічным пагранічны, суседнія вёскі ў заходнім напрамку, пераважна, пальскамоўныя: Юраўцы, Сахані. Затым, Дубраўкі адцяты вялікімі прасторамі Супраслаўскіх лясоў ад беларусамоўных абшараў паўночных і ўсходніх.

Польскія ўплывы відавочны, перш за ўсё, у злічэнні. Старыя людзі гавораць: злот, два, тры злоты, чтэры, пяць, шэсць, седым злоты, осім, дзевеньць злоты, дзесяць, едынасця, дванасця, трынасця, чтэрнасця, петнасця, шэснасця, седымнасця, осемнасця, дзевятнасця, двадзесця злоты, двадзесця адзін злот і т.д. да 30. Ад ліку 30 гавораць: тырдзесця злоты — і далей, як пасля 20; ад ліку 40 гавораць: чтэрдзесця злоты, а ад ліку 50 — пеньдзесянт злоты (напр. Саўкаў Уладак, каб яго халера ўзяла, як паехаў з ім да Васількова, то только пеньдзесянт злоты з ім страціў, фу!).

Вольшыя лікі называюць: двесьце, трыста, чтэрыста, пеньцьсат (або — пяцьсот), шэсцьсот, седымсэт, восімсэт, дзевяньцьсэт, тысенц (напр. Мала ні тысенца мне каштавало! Аднаго тысенца ўжэ ні маю!).

Наступныя: дзесяць тысенцы, едынасця тысенцы, дванасця. Сорак тысяч называюць: тардзесця тысенцы.

Уплывы польскай мовы відавочны таксама ў такім папулярным слоўніцтве, як: «тэра» — замест «цяпер, ціпер, тэпэр», якіх не ўжываюць увогуле (напр. Тэра снег і мароз). Іншыя прыклады, фразеалагічныя: Наўпрост будзе тры кіламэтры, а праз Навадворцы мало ні шэсць кіламэтры да Агароднікаў. Пазняя наш зэгарак («г» вымаўляецца, як «ганак»). Цо будзем стаяць! («цо» гаворыцца нараўні з «што», раз так, раз так, без асаблівай прычыны).

Як правіла, да незнаёмых гавораць па-польску, вельмі часта гаворыцца да маладых, сыноў і дочак, суседзяў, або нават і сваіх.

У Дубраўках папулярнае паняцце «ліцьвін». Напрыклад, хлопцы, што выбіраюцца на матацыклах на далёкую забаву, кажуць: Што, хлопцы?! Сядаем на нашыя маторы і едзям на ліцьвінкі ў Драйгле!

Ліцьвінамі называюць людзей у вёсках за лясамі, у заполлі Сакольшчыны (Драйгле каля Саколкі). Магчыма, гэта даўні рэфлекс, які адносіцца да факту, што Сакольшчына была каланізавана, пераважна абеларушчаным літоўскім элементам з Наднёмання.

Жыхароў лясных вёсак дубраўчане, званыя дубраўцамі, называюць лясунцамі: лясунец, лясунцэ. Ліцьвіны жывуць за лясунцамі, у заполлі. Мове лясунцоў, так, як мове дубраўцаў у значнай меры, характэрнае м. ін. вымаўленне канчаткаў на -ся, -цься (напр. узяцся).

Упамінаемая ў цытатах вёска Агароднікі (Ogrodniczki), як мова, характарызуецца пэўнымі асаблівасцямі палескіх дыялектаў, з'яўляецца яна як бы паўночнай іх верхавінкай. Прыклады: корова, стодола, молоцці, косці (не -ті, але -ці). Пачуты іншы прыклад — жонка просіць мужа памачы ёй накребаць бульбы, ён адказвае: Ну, я ўжэ разагнуцся табе накібраці кортофлі!

Дзве вёскі: Дубраўкі і Агароднікі, (Dąbrówki i Ogrodniczki), з'яўляюцца як бы шпілямі двух розных дыялектных тэндэнцый. Далей, на поўдзень, за Беластокам, іншы дыялектны абшар. З увагі на гэту сутычнасць розных культур нацыянальнага і этнічнага характару вёска Дубраўкі заслугоўвае асаблівай увагі з боку даследчыкаў — мовазнаўцаў.

Кастусь Янкоўскі

У пошуках шчасця

Ці ведаеце вы такі верш Міхаіла Лермантава?

> **В минуту жизни трудную**
> **Теснится ль в сердце грусть:**
> **Одну молитву чудную**
> **Твержу я наизусть.**
>
> **С души как бремья скатится,**
> **Сомненье далеко —**
> **И верится, и плачется,**
> **И так легко, легко.**

Верш, які належыць да шэдэўраў сусветнай літаратуры. Верш аб адной з найболыш паўсюдных у чалавечых культурах з'яў — малітве.

Верш друкаваўся ўжо мабыць у мільёнах экземпляраў, можна знайсці яго ў кожным зборы твораў Лермантава, аднак ніхто толкам не ведае, якую менавіта «цудоўную малітву» паўтараў Лермантаў. І да каго маліўся вялікі паэт?

А ці ведаеце вы беларускую легенду аб малітве? Расказвалася яе прыблізна так.

Двух простых людзей задумала жыць справядліва. Пайшлі яны ў лес, што над ракою, ды жылі з працы сваіх рук. Штодзень раніцаю маліліся. Рабілі гэта так: разбегшыся, пераскаквалі праз тоўстую калоду і паўтаралі «вось табе Божа». Ехаў аднойчы тудою лодкаю поп. Убачыў гэта і сказаў: «Вы моліцеся няправільна. Я вас навучу сапраўднай малітвы». І навучыў простых людзей, як кажуць, «пацера». Зрабіўшы гэта, соў у лодку і паплыў далей. Пустэльнікі зглездзелі, што забылі малітву папа, ды пабеглі за ім, каб той ім яшчэ раз паўтарыў. Ускочылі на раку ды пабеглі паверх вады не пурнаючы. Убачыўшы гэта святар заявіў: «Маліцеся, як маліліся, вы і так сцейшыя ад мяне».

У народнай легендзе заўважана псіхалагічную істоту малітвы. Гэта не тэксты завучаныя напамяць, ані не словы — закляцці, якія выгаварукочаму іх прыносіць мелі непасрэдную карысць. Гэта якраз наадварот — такія жэсты і словы, якія ніякага сэнсу ні практычнага значэння не мелі, якія аднак выяўлялі адносіны чалавечай псіхікі да гэтага своеасаблівага касмічнага ладу, які вынікае з кожнага больш ці менш усістэматызаванага светапогляду. Музыка, танец, словы, жэсты, часам дзіўныя незразумелыя іншым паводзіны, часам стан кантэмпляцыі, беспрадметнага задумання — усё гэта ў розных культурах выяўляла гэтыя своеасаблівыя адносіны чалавечай псіхікі да свету, якія святары назвалі малітвай.

Што аднак рабіць мне, чалавеку цывілізацыі машын і аўтаматаў, для якога свет не мае ўжо аднаэначнага ладу і парадку, для якога ўстарэлі ўсе святасці і аўтарытэты, які не верыць ужо аніякім святарам? Дзе знайсці малітву, сваё адпушчэнне грахоў з пошласці штодзённага жыцця? У спрадвечных тэкстах кірыліцы ці ў вострых рытмах біг-біту? У ціхай містычнай сімволіці іконы, ці ў блеску агнёў мільённага горада?

Я іду ў лес. Не туды, дзе працуюць дрывасекі, а туды, дзе спрадвечная цішыня і спакой прыроды. І не туды, дзе ў роўных радах лясныя пасадкі, але туды, дзе лес яшчэ сам сабе гаспадаром. Тут пануе адно нязменнае, незалежнае ад часу трыванне, заклятае ў поўных спакою і годнасці, пакрытых снегам ёлках, у дубах з павагаю супрацьстаўляючыхся стагоддзям у безупынным умiранні і ўваскрасанні лясных галінак, у стукаце дзяцела і лапатанні птушыных крылляў у гушчар. У высокаўзнёслым, годным, глухім мармытанні старых дрэў знаходжу ціхі подых вечнасці прыроды, жыцця, свету.

— А што будзе, калі лес упадзе? — пытае паэт.

Што будзе, калі ўся планета стаецца адным аграмадным горадам, а людзі пачнуць засяляць месяц і іншыя планеты?

Не ведаю. Можа з шуму ракет стварацца яны новую рэлігійную сімфонію? Можа яркія звёзды на фоне чорнага неба будуць ім вобразам іконы?

Адно ёсць пэўным: недзе ў космасе людзі знойдуць месца — святыню, дзе, адарваўшыся ад спраў практычнай свайё штодзённасці, будуць слухаць адвечнай музыкі космасу ва ўсёй яе непасрэднасці і бескарыслівасці.

Рыгор Паўлюк

АСВЕТА

У Беларусі да рэвалюцыі налічвалася 7682 школы, у асноўным пачатковыя. У іх навучалася каля паўмільёна дзяцей. Цяпер у рэспубліцы каля 13 тысяч агульнаадукацыйных школ усіх відаў, у якіх вучыцца каля двух мільёнаў дзяцей. Створана шырокая сетка школ рабочай і сельскай моладзі.

У 1913 годзе царскія ўлады выдаткоўвалі ўсяго 60 капеек на патрэбы адукацыі на аднаго жыхара Беларусі. Цяпер жа толькі з дзяржаўнага бюджэту рэспублікі на душу насельніцтва выдаткоўваецца прыкладна 50 рублёў у год з гэтай мэтай.

Вышэйшай школы да рэвалюцыі ў Беларусі наогул не было. Сёння ў рэспубліцы працуе 28 вышэйшых школ, у якіх навучаецца 116 тысяч студэнтаў, і 126 сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, у якіх займаецца 135 тысяч юнакоў і дзяўчат. На кожныя дзесяць тысяч жыхароў прыпадае 133 студэнты вышэйшых школ і 154 навучэнцы сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў. Гэта ў два разы больш, чым у Францыі, і амаль у тры разы больш, чым у ФРГ і Італіі.

Шырокі дыяпазон спецыялістаў, якіх рыхтуюць вышэйшыя навучальныя ўстановы рэспублікі: інжынеры, хімікі, медыкі, педагогі, машынабудаўнікі і інш. Сапраўдный кузняй кадраў стаў Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт. За час свайго існавання ён даў краіне 22 тысячы спецыялістаў. Беларускі палітэхнічны інстытут выпускае інжынераў на 34 спецыяльнасцях. Добра вядомыя ў СССР Беларуская сельскагаспадарчая акадэмія ў Горках, Віцебскі ветэрынарны інстытут, Гомельскі інстытут інжынераў чыгуначнага транспарту. Зусім нядаўна адчынілі свае дзверы новыя ВНУ: Мінскі радыётэхнічны, Магілёўскі машынабудаўнічы, Віцебскі тэхналагічны лёгкай прамысловасці і Брэсцкі інжынерна-будаўнічы інстытуты.

Да гэтага трэба дадаць, што ў рэспубліцы налічваецца яшчэ 57 навукова-даследчых інстытутаў, якія на чале з Акадэміяй навук БССР вядуць плённую работу. А ўсяго ў народнай гаспадарцы рэспублікі працуе каля 430 тысяч спецыялістаў, што ў два з лішнім раза болей, чым іх было ва ўсёй дарэвалюцыйнай Расіі.

На здымку: **студэнтка гродзенскага медыцынскага інстытута Людміла Гарусіна на занятках у лабараторыі.**

ВЯДОМЫЯ НЕВЯДОМЫЯ

Янджэй Снядэцкі — ПУБЛІЦЫСТ

Імя Янджэя Снядэцкага, 200 год з дня нараджэння якога споўнілася ў канцы мінулага года, бадай што ўсім беластачанам знаёма добра — яго ж імя носіць беластоцкая ваяводская бальніца.

Выхаванак медыцынскага факультэта Кракаўскай Акадэміі, здольны доктар, які ўдасканальваў свае веды ў розных гарадах Італіі, Англіі і Аўстрыі, а пасля на працягу 25-ці год быў прафесарам хіміі і фармакалогіі ў Віленскім універсітэце, аж да закрыцця ўніверсітэта (з 1797 г. па 1831 г.)?!)

Талент доктара і выкладчыка на польскай мове, а не лаціне, зрабілі яго папулярным на ўсёй Вільні. Студэнты паклаляліся перад ім, а на выкладах збіралася больш слухачоў, чым маглі змясціць аўдыторыі.

Апрача працы ва ўніверсітэце, шырокай лекарскай практыкі, усе свае вольныя хвіліны Я. Снядэцкі прысвячаў чытанню, пісанню і пашырэнню сваіх ведаў.

Ужо ў 1801 г. ён выдаў кніжку «Пачаткі хіміі», першую арыгінальную кніжку на польскай мове аб хіміі. Аднак найважнейшай яго навуковай працай была двухтомная «Тэорыя арганічнай прыроды», дзе былі падсумаваны вядомыя ў той час важнейшыя з'явы жывога арганізма.

Мы не будзем паглыбляцца ў навуковыя працы Я. Снядэцкага, хаця неабходна адзначыць, што было іх многа і што пры дзейнай дапамозе трох навукоўцаў (Я. Снядэцкага, біёлага Юндзіла і філолага Гроддэка) у 1805 годзе вышаў у Вільні першы перыядычны назуковы часопіс «Dziennik Wileński», дзе працы Я. Снядэцкага друкаваліся вельмі часта (між іншым, аб фізічным выхаванні дзяцей, аб тым, як навучаннне мову уплывае на развіццё дзіцяці, аб выпадках клінічнай смерці і спосабах вяртання да жыцця).

Я. Снядэцкі меў вялікія здольнасці публіцыста-сатырыка. Калі быў яшчэ ў Англіі, то ўжо тады быў часта выкарыстоўваны тагачасным польскім пасслом для пісання розных гумарыстычных артыкулаў у газеце, будучай пад уплывам польскага і шведскага пасла.

Прабываючы ўжо ў Вільні і з'яўляючыся спачатку членам, а пасля прэзасам таварыства шубраўцаў (існавала ад 1817 г. да 1822 г.), Я. Снядэцкі быў стальм супрацоўнікам органа таварыства шубраўцаў — часопіса «Wiadomości brukowe». Дастаткова сказаць, што на 287 нумароў, выданых у час існавання гэтага тыднёвіка, 35 нумароў ён запоўніў сваімі артыкуламі поўнасцю, а 10 — часткова.

Як вядома, пад назвай «шубраўцы» (машэннікі) крыліся людзі выключных ведаў. Належалі да іх многія прафесары Віленскага ўніверсітэта, як Леон Бароўскі, Канстанцін Парцыянка, Мікалай Мянкоўскі, Міхал Балінскі і многія іншыя.

Мэты шубраўцаў, як і філаматаў і філарэтаў, былі збежныя — асвета, навука, любоў да айчыны. Розныя былі аднак метады іх рэалізацыі. Калі філаматы і філарэты паказвалі ідэалы і ўзоры, якім варта наследаваць (тыповы прыклад — «Oda do młodości» Міцкевіча), то шубраўцы, наадварот, як быццам бы выцякалі пальцам адмоўныя бакі жыцця, паказваючы іх у канкрэтных сітуацыях. Маладосць і мары, з аднаго боку, сутыкаліся тут з розумам і вопытам, з другога боку.

Дык не можна дзівіцца, што «Wiadomości brukowe» мелі сваіх прыхільнікаў і ворагаў, паколькі многія ўбачылі сябе тут, як у люстэрку, без прыкрас.

Вось, напрыклад, як у адным з сатырычных артыкулаў, надрукаваным у № 56 «Wiadomości brukowych» з дня 29 снежня 1817 года апісаў Я. Снядэцкі другі клас, г. зн. шляхецкі:

„Druga klasa chodzi w butach i długich sukniach na kształt szlafroków, głowy po większej sześci dla łatwiejszej transpiracji[2]) goli i ręcznikiem długim, rozmaitymi farbami upstrzonym, się przepasuje, a to, jak widać dla podwiązania i podparcia brzucha, który zazwyczaj jest wielki.

Chociaż nie uważałem, żeby klasa miała większe głowy od innych, bo zdawało mi się, że najwięcej brzuchem celowała, przekonałem się, że celowała rezumem, bo się oczywiście rodziła i z zupełną nauką i ze zdolnością do wszystkiego. Dowodem tego oczywistym to było, że klasa ta pisała prawa i że posiadała wszystkie urzędy, nawet sędziowskie, a to bez żadnej nauki, jedynie za nadaniem przez drugich członków klasy”.

Ада Чэчуга

[1]) Яго брат, Ян Снядэцкі, матэматык і астраном, быў доўгі час рэктарам Віленскага ўніверсітэта (да 1815 г).

[2]) transpiracja — аддаванне вады, паравание.

НАВІНЫ ЭКРАНА

* * *

ВАЙНА І МІР, IV частка — «П'ер Безухаў».

Чацвёртая і апошняя частка вялікай эпапеі ўваходзіць на экраны. Усю яе, як ведаем, рэалізаваў Сяргей Бандарчук на працягу пяці год. «Вайну і мір» глядзела ўжо публіка ў 72 краінах свету.

IV частка пачынаецца эвакуацыяй Масквы. Маем тут сцэны пажару Масквы і адступленне напалеонскіх войск з Расіі. Многа аб перажываннях П'ера Безухава, якога іграе Сяргей Бандарчук.

* * *

ДАЖЫВЕМ ДА ПАНЯДЗЕЛКА — савецкі, пра школу, вучняў і настаўнікаў. У IX Б паявіўся канфлікт паміж маладой настаўніцай англійскай мовы і вучнямі. Непрыемную сітуацыю старэецца ўладзіць выхавацель класа, які некалі вучыў і цяперашнюю настаўніцу англійскай мовы. Шчырае прызнанне настаўніцы да віны ўсё ўспакойвае. Ёсць у фільме постаць настаўніцы старэйшай, адзінокай жанчыны, нячулівай на фантазію моладзі. Так плывуць дні ў школе. Фільм цікавы і павучальны.

* * *

МІЛЬЁН ГОД ДА НАШАЙ ЭРЫ — англійскі — навуковая фантазія. Слоўнікама, толькі гукі дагістарычных страшыдлаў, грымоты вулканаў. А вось кароткі змест. Тумук другі сын Акгобы правадыра Скальнага племені — дзікага пражываючага ў яскінях, нахінуўся на свайго старэйшага брата і за гэта быў выгнаны. У сваёй вандроўцы сустракае дыназаўраў, велізэзных яшчарак і малпалюдаў. Змагаецца з імі. Даходзіць урэшце да мора, якога ніколі не бачыў. Сустракае тут людзей Мушэль, у якіх ёсць прыгожая дзяўчына Лаона. Мушэлі прымаюць яго да сябе. Але цяжка жыць ім з дзікім «нявыхаваным» чалавекам. Тумук адыходзіць. За ім ідзе адная Лаона. Вяртаюцца да сваіх. Тумук зноў б'ецца з братам за ўладу. У тым часе Лаону крадзе велізарная птушка. Удаецца дзяўчыне выратавацца і проста з паветра падае ў сваю даўнейшую вёску. А ў дзікіх Скальных выбухае ў тым часе вулкан. Многія гінуць. Тумук выжывае і разам з Лаонай, якая прыходзіць да яго, пачынае будаваць новае лепшае жыццё. (вл)

МАЛА, АЛЕ ЦІКАВА

САРОКА ЗАВАЁЎВАЕ ПРЫЗНАННЕ

Сарокі, якія зазаявалі дрэнную славу зладзеяватых птушак, нечакана заваявалі сімпатыю баваўнаробаў. Ташкенцкія арнітолагі, якія вывучалі ў мінулым годзе жыццё птушак Ферганскай даліны, выявілі, што галоўнай «кармушкай» служаць сарокам бясхрайнія баваўняныя палі. У штодзённым меню кожнай птушкі — больш чым сотня вусеняў азімай і баваўнавай совак, якія з'ядаюць лісце і завязі базоўніку, а таксама жолчарацелкі, якія знішчаюць маладыя парасткі.

Але галоўная заслуга сарок, сцвярджаюць вучоныя, у іх «прафілактычнай дзейнасці». Ранній вясной, задоўга да з'яўлення ўсходаў, яны знішчаюць ачагі размнажэння шкоднікаў на абочынах палёў і дарог, на дамбах каналаў-арашальнікаў.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

ФЭДАІН

Слова «фэдаін» у арабскай мове абазначае таго, хто прысвяціў сябе справе.

...Барацьба супроць Ізраіля не спыняецца разгортваецца, нягледзячы на паніжаючае паражэнне, якое перажылі арабы на працягу шасцідзённай вайны ў чэрвені 1967 года. Зараз кожную ноч нараджаюцца новыя героі, кожную ноч Ізраіль атрымоўвае сваю порцыю пакарання. Такім чынам адраджаецца арабскі гонар. Радыёстанцыі, па старой прывычцы поўныя квяцістай прапаганды, што й раз перадаюць шыфраваныя весткі на акупаваную Ізраілем тэрыторыю: «Пташаня вярнулася ў клетку»; «Увага — зялёны леў: падарунак атрымалі». Па сігналу Эль Фатах група арабаў, узброеная аўтаматамі, пераплывае на пантонах раку Іярдан, — пантоны робленыя са старых апонаў. Ціха вылазяць на супрацьлеглым беразе, прабіраюцца ўглыб тэрыторыі, закладаюць міны, арганізоўваюць засаду на ізраільскі патруль, кідаюць гранаты. Збіўшы сваё, хутка адступаюць да сваіх базаў. Магчымасці вярнуцца назад вельмі невялікія, многія фэдаіны трапляюць у ізраільскія рукі, гінуць у засценках службы бяспекі.

Эль Фатах з'яўляецца толькі адной з шматлікіх тайных арганізацый, якія змагаюцца супраць Ізраіля. Ніхто не ведае дакладнай колькасці гэтых арганізацый, але несумненна, што Эль Фатах найбольшая з іх, аб ёй найчасцей гаворыцца ва ўсіх газетных паведамленнях на цэлым свеце.

Крыніцай сіл Эль Фатах, фэдаінаў увогуле, з'яўляецца паўтарамільённая маса арабскіх уцекачоў з Палесціны. Лагеры ўцекачоў, густа размешчаны перш за ўсё ў Іярданіі, поўныя нянавісці і бяздонната гневу. Маці аднаго з загінуўшых фэдаінаў сказала: «Ганаруся тым, што ён не памёр тут. Прадстаўнікі замежнага друку прыязджаюць сюды, фатаграфуюць людзей, што стаяць у доўгіх чэргах за кавалкам хлеба. Потым гэтыя фатаграфіі паказваюць, кажучы: глядзіце на гэты народ жабракоў. Гэта не жыццё! Я ганаруся, што паслала другога свайго сына, каб заступіў першага. І ўжо рыхтую майго трэцяга хлопца, васьмігадовага, да барацьбы, калі стане дарослым».

Гуртуючы вакол сябе людзей, якім ужо няма чаго траціць, выкарыстоўваючы іх фанатызм і адчайнасць, фэдаіны ўзялі лёс палесціццаў у свае рукі. Арабы пакланяюцца перад Махамедам Ясір Арафам, як перад Богам. Ён, праваднр арганізацыі Эль Фатах. Адзін з фэдаінаў сказаў на гэту тэму: меназіта, перамога Ізраіля прычыніласе да таго, што гісторыя выбрала нас, каб развіваць найлепшыя традыцыі арабскай грамадскасці».

Студэнты пакідаюць універсітэты, лекары пакідаюць даходныя практыкі ў Бейруце і Каіры, каб даглядаць параненых фэдаінаў; арабскія дзялкі прапануюць дастаўкі ўзбраення, урады Кувейта і Саўдаўскай Аравіі (манархічныя ўрады) пачалі дапамагаць фэдаінам. Тысячы арабаў робяць складчыны трашовыя на падтрымку арабскага руху супраціўлення, на падтрымку фэдаінаў. Нават жонка караля Саўдаўскай Аравіі ахвяравала чатыры з паловай тысячы долараў на патрэбы таго руху.

Ніхто не ведае дакладнага ліку арабскіх камандосаў, перабягаючых пустынныя тэрыторыі, каб у начной цемры праводзіць раптоўныя атакі на ізраільскія пасты. Прыблізна іх лік ацэньваецца ў дзесяць тысяч чалавек. Фэдаіны маюць дзесяткі падземных палявых бальніц, дзеяткі вайсковых лагераў, дзе нават васьмігадовых хлапчукоў памалу прывучваецца да партызанскай вайны.

Эль Фатах Махамед Ясір Арафат ужо два разы тайна наведаў Ізраіль, і два разы ўцёк. Адзін з афіцэраў ізраільскай разведкі сказаў: «Кожны, хто зрабіў такое, з'яўляецца несумненна спрытным чалавекам».

Харкабі, былы шэф ізраільскай разведкі, у сваёй дактарскай дысертацыі перасцерагае, што сабатажы могуць працягнуцца вельмі доўга, так доўга, што ўрэшце з'явяцца яны як бы неад'емнай часткай ізраільскага жыцця — чымсці так непазбежным, як дарожныя выпадкі. Існуе сур'ёзная небяспека, што ў меру таго, як трэба будзе ўжываць штораз вастрэйшыя сродкі барацьбы супроць сабатажнікаў і дыверсантаў, супроць фэдаінаў, у ізраільскай краіне будзе нарастаць фашыстоўскі рэжым.

Харкабі не адказаў, хто вінаваты ў тым? (а-ся)

Лагер іярданскіх уцекачоў. У чарзе за кавалкам хлеба.

КУЛІНАРЫЯ

Хатняя смажаніна

Падрыхтаваную печань наржце на кавалкі па 25—30 г (таўшчынёй 0,5—0,7 см) і абсмажце да палавіны гатоўнасці. Асобна абсмажце бульбу, нарэзаную на кружочкі таўшчынёй 1 см. Печань і бульбу змяшайце і пакладзіце ў сатэйнік, заліце булёнам, дадайце пасераванага тамат-пюрэ і рэпчатую цыбулю, лаўровы ліст і перамяшайце. Затым закрыйце і тушыце. Падаючы на стол, пасыпце зяленівам.

На 350 г печані — 2 цыбуліны, 2 ст. лыжкі тамату-пюрэ, 800 г бульбы, соль, спецыі.

САМ

Футра

Ніколі не прасуйце падкладку футра, хай яна лепш застаецца мятай, бо гарачыня і пара робяць футра ломкім, нетрывалым.

Чэрць стагоддзя назад

АБЛАВА

...мароз і снег паралізавалі рух атрада, але праца пасоўвалася наперад. Як дагэтуль, правалаў ніякіх не было. Наш сувязны з Відава Васіль Шарала прыслаў нам пішучую машынку. У Дубне ў склепе Тарлецкіх запісвалі паведамленні Савецкага інфармацыйнага бюро. Перапісаныя паведамленні былі распаўсюджваны сярод даверанных людзей.

У зямлянцы на Кабыліх Галовах пастроілі мы столітровы парнік. Ён заступаў нам паляўную кухню. Партызаны штодзённа атрымлівалі гарачую страву.

Аднойчы прыйшло з Бельска паведамленне, што на станцыі ў Бельску стаіць доўгі састаў, загружаны танкамі. Моў ён быць адпраўлены перад абедам у Брэст, але нешта здарылася на лініі. Адыдзе з Бельска каля дзевятай вечарам.

— Ну, мінёры, збірайцеся! — сказаў я хлопцам. — Хопіць адпачываць!

— А што здарылася, таварыш Валодзя? — пыталіся.

— Немцы вязуць танкі на Украіну, там іх ціснуць. Трэба памагчы нашым. Неадкладна адпраўляйцеся пад Чаромуху. Цягнік з Бельска рушыць каля дзевятай, пакуль дойдзе да вас, будзе дзесятая. Цяпер чацвёртая, паспееце. Удасца, ці не, у зямлянку не вяртайцеся. Затрымаецеся ў Сабятыне, або ў Белках, у сваіх. Бо немцы могуць пайсці следам і выкрыць зямлянку. Заўтра раніцай паведаміце аб выніках праз сувязнога.

Пяцёра партызанаў адправіліся выконваць заданне. Групу ўзначальваў камісар атрада Аблавацкі.

На другі дзень у абедзенную пору сувязны Пётр (Юльян Хількевіч) прыехаў з паведамленнем аб Аблавацкага. Камісар паведамляў, што цягнік з танкамі ўзарваны, група знаходзіцца ў Сабятыне ў Дзямяна, немцы зганяюць насельніцтва з акалічных вёсак устараняць вынікі катастрофы.

У зямлянцы запанавала радасць.

— Малайцы, спрытна справіліся!

— Тавашыр Смірноў, было б несправядліва, калі б вы іх не запрапанавалі ўзнагародзіць.

— Увесь цягнік танкаў! Дык гэта хіба цэлая танкавая дывізія!?

— Як вернуцца, паладзім баль, таварыш Васіль Іванавіч! — звярталіся да Нячаева. — Таварыш Валодзя, ці не праўду кажу?

— Таварыш камандзір, згодны?

— Бачок самагонкі ёсць.

— Хоць гэта і жалезны рэзерв, але з такой нагоды можна парушыць.

— Дапоўнім! — крычалі партызаны з усіх куткоў зямлянкі.

— Чорт з вамі, няхай так і будзе, вырашыў Смірноў. — Хто сёння дзяжурны па кухні?

— Я, таварыш камандзір, — адазваўся Анатоль Федарук з вёскі Белкі.

— Ну, дык лупі цыбулю. На закуску будзе мароженае сала і цыбуля.

Усе з нецярплівасцю чакалі вяртання нашых герояў. Вярнуліся каля гадзіны дзевятнаццатай.

— Урррааа! — крыкнулі мы і, схапіўшы камісара на рукі, пачалі яго гоцаць.

Аблавацкі штосьці крычаў, але ніхто не звяртаў на гэта ўвагі. Зрэшты, пры гэтым гомане і смеху немагчыма было зразумець, што ён гаворыць. Толькі як паставілі яго на ногі, усе прыкмецілі, што быў ён злосны. Са злосцю кінуў шапку на нары.

— Дарма гоцалі! — сказаў ён і брыдка вылаяўся. — Тое, што данёс — няпраўда!

У зямлянцы стала ціха.

— Як гэта, не ўзарвалі цягнік? — спытаў урэшце камандзір атрада Смірноў. — Дык «Пётр» жа перадаў, што немцы зганяюць людзей устараняць затор?

— Гэта праўда.

— Дык у чым справа? Гавары!

— Фрыцы нас абдурылі. Замест танкаў нагрузілі цягнік загружаны калючым дротам. Разумееш? Звычайным калючым дротам! Каб яны здохлі! Хто мог у цемры пазнаць!

— Дык што цяпер будзе з балем? — спытаў расчараваны кухар Анатоль.

Усе павярнуліся ў яго бок. Замест фартуха, быў апасаны ручніком. У адной руцэ трымаў нож, у другой цыбуліну.

— Ха, ха, ха! — узарваўся агульны смех.

— Ну, добра! Танкі, ці калючы дрот, усё роўна. Што прызначана, трэба выпіць, — прысудзіў Смірноў. — Налівай! Толькі не замнога.

У другой палавіне студзеня 1944 года

ТРЫБУНА чытачоў

ШКОЛЬНЫЯ ЎРАЧЫСТАСЦІ

■ Урачыста святкавалі ў школах навагоднія ёлкі. І так дзеці з Плянты і акалічных вёсак 19 студзеня г.г. сабраліся разам са сваімі настаўнікамі і бацькамі ў чыгуначнай святліцы ў Нараўцы. З уступным словам і навагоднімі пажаданнямі выступіў настаўнік Аляксандр Самойлік. Дзеці выступалі з песнямі, вершамі, скетчамі і танцамі. Затым дзед Мароз раздаў падарункі і адбылася школьная патанцоўка.

* ✲ *

■ У прышкольнай святліцы ў Старым Ляўкове (таксама Гайнаўскі павет) школьнікі наладзілі ёлку 20 студзеня г.г. На ёлку запрасілі сваіх бацькоў і старэйшых сёстраў і братоў.

Апрача школьнікаў, якія далі шырокую і змястоўную мастацкую праграму, выступілі тут пад кіраўніцтвам настаўніка Мікалая Барташука дзеці з дзетсада. Потым былі інсцэнізацыі, вершы, гумар, лірычныя песні, навагоднія шопкі і г.д. Вельмі прыгожа спяваў рускія песні настаўнік рускай мовы Мікалай Варанецкі.

Прадстаўленне прысутныя суправаджалі бурнымі апладысментамі. Усе нумары мастацкай праграмы былі трапна і са смакам дабраны. Калі ўсе атрымалі падарункі і знік за дзвярыма дзед Мароз, пачалася маладзёжная забава і гульні.

Янка Цялушэцкі
Новае Ляўкова

* ✲ *

■ У апошнюю нядзелю студзеня ў крывяціцкай школе адбылася навагодняя ёлка для дзяцей. На ўрачыстасць сабралася многа грамадзян з Крывяціч і Мора. У 13-ць гадзін пачалася мастацкая частка, якую разам з вучнямі падрыхтавалі настаўніцы: Падолец і Вайшковіч. Вельмі прыемна было паслухаць вершаў, песень, скетчаў у выкананні школьнікаў. Добра выпала п'еса «Гарадскія госці» ў выкананні вучняў сёмага класа. Наогул артыстычная частка была добрая.

Пасля яе заканчэння традыцыйным звычаем дзед Мароз раздаў падарункі, а потым пачалася патанцоўка.

Ваня Кірызюк
Крывяцічы

ЗІНКА

У Плёсках Бельскага павета ёсць многа здольных маладых людзей. Сярод іх знаходзіцца маладая дзяўчына Зіна Яканюк, адзіная дачка ў бацькоў. Славіцца яна на ўсю ваколіцу добрай прадукцыяй світраў. Мае спецыяльную машыну да гэтай работы. Заказваюць у яе світры з усяе ваколіцы. Славіцца Зінка і сваёй прыгажосцю.

Я. Колька
з Бельскага павета

МІЛЕЙЧЫЦКІ ДРАМГУРТОК

Мілейчыцкі драмгурток, у склад якога ўваходзяць члены БГКТ, ЗМВ і гуртка вясковых гаспадынь, падрыхтавалі п'есу Юзэфа Кажанеўскага «Нарачоныя». З ёю выступалі ўжо ў сваёй асадзе. (мх)

«ЛЯВОНІХА» Ў ДУБІЧАХ

Прыезд эстрады «Лявоніха» ў Дубічы Царкоўныя кожны раз сустракаецца з вялікай радасцю жыхароў вёскі. Таксама і на гэты раз, 21 студзеня, святліца хутка запоўнілася людзьмі. Выступленне артыстаў пачалося беларускай песняй «Лявоніха». Часта выступаў на сцэне з песняй і скетчам — Іван Блізнюк (ён родам з нашай вёскі). Усім спадабалася вясёлая артыстка Марыся Мароз, якая магла рассмяшыць кожнага з гледачоў. Таксама гарманіст Станіслаў Станкевіч прыгожа іграў на акардэоне.

Выступленне «Лявоніхі» працягвалася каля паўтары гадзіны і часта паўтаралася слова: Біс. Дадому ўсе ішлі ў вясёлым настроі.

М. Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

Дарагое Сэрцайка!

Маю ўжо 23 гады. Працую на вёсцы. Маю скончаных толькі 7 класаў пачатковай школы. Цяпер шкадую, што не пайшла вучыцца далей, аднак ужо позна. Сястра выйшла замуж у горад, а я засталася на гаспадарцы адна, а гаспадарка добрая, забудаванні таксама. Пазнаёмілася я з хлопцам з суседняй вёскі. Хлапец добры, ніхто аб ім дрэннага нічога не скажа. Таксама гаспадар добры. Быў у мяне ў допытах. Бацькам маім таксама падабаецца. А я сама не ведаю, што рабіць. Адразу нават і мела вялікую ахвоту выйсці за Мішу замуж, але нядаўна атрымала пісьмо ад Колі з войска. Гэта вельмі прыстойны хлапец, скончыў сярэднюю адукацыю, а цяпер у войску. Нічога, штопраўда аб жаніцьбе не піша, бо мы з ім сустрэліся толькі адзін раз у жыцці. Я чула, што на прысягу да яго прыехала некалькі дзяўчат (мяне таксама запрашаў, але добра што я і не паехала).

Што рабіць, Сэрцайка, ці выходзіць замуж за Мішу, ці чакаць, што будзе далей з Колем. Коля мне лепш падабаецца, бо вельмі прыстойны, а Міша добры. Бацькі вельмі хочуць, каб я выходзіла за Мішу.

Тамара
з Сакольшчыны

Дарагая Тамара! Паводле твайго пісьма, на Колю няма чаго спадзявацца. Гэта яшчэ малады хлапец і не сталы, калі мае аж толькі дзяўчат і ўсіх запрашае на сваю прысягу. А ў жыцці не важна прыстойнасць, не вонкавы выгляд чалавека, а яго характар. Таму ты не павінна і думаць аб Колі, а калі падабаецца Міша, дык і выходзь за яго замуж. Бацькі маюць рацыю.

Жадаю ўсяго добрага
Сэрцайка

<u>**Не толькі Хвядорына гора.**</u>

ДРЭННА Ў ПЛЁСКАХ

Чытаючы артыкул Янкі з Плёскаў у 3 нумары «Нівы» за 13 студзеня 1969 года, хацелася б яшчэ некалькі слоў далажыць ад сябе. Не толькі Хвядора Раманюк асталася без апекі. Такіх, як яна, у Плёсках больш. Возьмем Рыгора Баруту. Ён застаўся адзінокім ужо некалькі год таму назад. Як ён жыве, проста цяжка гаварыць. Чалавек гэты не мае ў што апранущца і не мае чаго есці. Хаця мае сваякоў, аднак не відаць у іх зацікаўлення лёсам старога. Яны стараюцца не прызнаваць яго за сваяка.

Хацелася б успомніць яшчэ і аб Алесі Дзмітрук. Праўда, мае дзяцей, прыязджаюць, а як жа. Ды зноў ад'язджаюць пакінуўшы старую згорбленую маці. Чаму не могуць узяць яе да сябе? Чаму? Не ведаю гэтага. А ў Плёсках на чырвонай дошцы бялее надпіс: «Грамадскі апякун». Няўжо гэты апякун не бачыць гэтых людзей? Трапна Янка сказаў, што грамадскія апекуны ёсць, толькі не хочуць заўважаць чужога гора.

Ваня

КЛУБ

Ці добра моладзі, калі ёсць у вёсцы клуб? Запытайцеся аб гэтым у плёскаўскай моладзі. У размове на тэму клуба не пачуеце энтузіязму. Прычына? Паспрабуйце зайсці да клуба, пераканаецеся самі. Калі ўвойдзеш з панадворку..., як кажуць, сякеру можна павесіць, столькі дыму. Сесці — гэта мары. На ўсіх століках у карты жараць. Каля іграючых па дзесяць «кібіцаў». Тэлевізар іграе, а як жа, цікавая праграма. Добра было б, каб адзін, два вечары, а то кожны вечар. У нядзелю, каб моладзь магла пагуляць, мовы няма. Старыя ў карты рэжуць, аж гул ідзе, а некаторыя проста, выгадна рассеўшыся, спяць. Наракаюць часта на моладзь, што па вёсцы валочыцца. Але дзе яна пойдзе? Старэйшыя клуб ператварылі на карцёжную.

Аганёк
Плёскі

Калі змесціце гэты артыкул аб клубе, не толькі я буду Вам удзячны, але ўся моладзь. Можа рушыць сумленне карцёжнікаў.

Мікалай Аляксеюк

Мікалай Аляксеюк — гэта жыхар з Паўлаў, гаспадарыць ён пасучаснаму. Мае вялікую плантацыю трускалак. Кантрактуе жыта. Мае невялікі куратнік. Куратнік гэты цёплы і светлы. Штодзень Аляксеюк топіць у ім печ і ноччу запальвае святло. 25 курыц штодзённа дае 18 яек, што рэдка дзе сустракаецца.

Мікалай Аляксеюк мае ўсе гаспадарчыя машыны. Апрача таго матацыкл «Іж». Вясной плануе купіць самаход «Жук» або «Пікап».

К. Яканюк
Паўлы

...ЕДУЦЬ З ПЕСНЯЮ ДА СЯЛА

Ні снег, ні вецер не шкодзіць паўлаўскім аматарам гуртка. Нават зімой, калі задзьме дарогі снегам, яны выязджаюць у суседнія вёскі. Міла і весела праехацца ў зімовы марозны звонкі вечар санкамі па снезе. Дамоў часта вярталіся задаволеныя ўсе з песняю: «Ой мяцеліца, ой мяцеліца, усе дарожкі замяла»...

Коля Яканюк
Паўлы

ГАЙНАЎСКІЯ ФОТААМАТАРЫ

У асенне-зімовы перыяд у Гайнаўскіх дамах культуры актыўна працуюць фотааматары. У Доме культуры «Гурнік» заняткі вядзе інструктар фатаграфіі Пётр Семянюк з Беластока. На курс запісалася больш 20 фотааматараў. Заняткі вядуцца ў добра абсталяванай фатаграфічнай працоўні ў кожную пятніцу. Фотааматары выстаўляюць свае найлепшыя працы ў вітрынах Дома культуры, робяць новыя фотавыстаўкі, звязаныя тэматычна з акружаючай рэчаіснасцю.

У Доме культуры «Ляснік» курс для фотааматараў вядзе інструктар Эдуард Панецкі. Моладзь пад яго наглядам не толькі навучылася добра фатаграфаваць, але і добра тэхнічна апрацоўваць здымкі. Усе маладыя фотааматары вельмі актыўна працуюць. Нічога тады дзіўнага, што ў іх Доме культуры многа фотавыставак і насценгазетак. Тут ёсць экспанаваныя здымкі з жыцця «закладовага» Дома культуры, пейзажы зімовай Белавежскай пушчы і г.д.

Фотааматары робяць здымкі з карнавальных гульняў, з баляў, якіх апошнім часам хоць адбаўляй. Іх імкненне — рабіць добрыя і арыгінальныя здымкі, шукаць новых форм фатаграфічнай экспрэсіі. Аб'ектаў да фатаграфавання юныя фотааматары шукаюць усюды. А гэта важна.

Янцал, Гайнаўка

(дакладнай даты не памятаю) бомбай уварваўся ў зямлянку Юльян Хількевіч — «Пётр».

— Таварышы, аблава! Немцы ідуць проста на вас! Уцякайце! — крыкнуў і ўжо хацеў уцякаць.

— Пачакай жа! Гавары з сэнсам: дзе аблава? адкуль ідуць? колькі іх? — пытаўся Смірноў.

— Каля дзвесце асоб. Выгрузіліся з самаходаў каля Нурца. Абстаўляюць лес з заходняга боку боцькаўска-мілейчыцкай дарогі. Будуць тут найдалей за паўгадзіны.

— Здаецца, што часаць лес пачнуць ад Нурца. У ніякім выпадку нельга вам адступаць на лес. Ідзіце праз багны на Вольку. Ну, мне пара: як зловяць у лесе, то капут. Да пабачэння!

Паслухалі мы яго рады, пашлі замёрзлымі багнамі ўздоўж ракі Нурэц.

Пасля двух дзён вярнуліся. Немцы не дайшлі да Кабыліх Галоў, абмінулі. Шукалі нас у вялікім лесе, не падазравалі, што зямлянка можа быць на пашы. Аднак ужо тое, што шукалі нас у гэтым лесе, прымушала задумацца. Нехта данёс! Не мог акрэсліць дакладнага месца, але ведаў, што мы ў гэтым раёне. Вывад: гэты нехта не з Нурца, не з Шашыл, не са Снежак. Відаць жыве далей. Віт таксама не мог даць ніякай інфармацыі. Цвярдзіў, што аблава была арганізавана непасрэдна Беластокам. Выпадак, ці не? Над гэтым сушылі мы галовы. У кожным выпадку як найхутчэй трэба мяняць месца.

Жыхары суседніх вёсак адносіліся да нас вельмі прыхільна. Пяклі нам хлеб, сціралі бялізну, латалі вопратку і абутак. Аб гэтай прыхільнасці прывяду такі факт. Некалькі дзён пасля аблавы — Нячаеў, Смірноў, Аблавацкі і я — вячэраем у вёсцы Снежкі. Гаспадар чалавек надзейны. Дзелімся з ім сваімі думкамі: трэба будаваць новую зямлянку. І тут гаспадар прапануе:

— Хлопцы, скажу па шчырасці. Я бедны, жыву, як бачыце, у хаце, якая ўлазіць у зямлю. Гадамі збіраў я дрэва, каб пабудаваць дзецям новы дом. Усё не меў за што, дрэва так і ляжыць. Бярыце яго, пабудуйце салідны бункер. Мы паможам. З нашай вёскі ніхто вас не выдасць. Сёння найважнейшае — разбіць немца. Пасля вайны неяк там будзе.

З яго дрэва на працягу некалькіх дзён пабудавалі мы новы, прыгожы бункер. Пабудавалі яго амаль у шчырым полі, на пясчанай, зарослай сасняком, дзюне, каля балот, паміж Снежкамі, Пятроўшчынай і Волькай. Кіраваліся тым, што немцам не прыйдзе нават у галаву шукаць нас на палях.

Ян Анацік

КІНО

БЕЛАСТОК

БГКТ

«Лебядзеў супраць Лебедзева».

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі
„Berlin" (radziecki), 18—19. „Dziewczyna" (węgierski), 20—21. „Barwy walki" (polski), 22—23.

Дубіны
„Hasło Korn" (polski), „Niepokoje wychowanka Torlesa" (NRF), 22—23.

Нараўка
„Intrygantki" (czeski), „Noc Iguary" (USA), 19—23.

Нарва
„Skarb bizantyjskiego kupca" (czeski), „Nikt nie chciał umierać" (radz.) 19—23.

Чыжы
„Gdzie jest generał" (polski), „Czerwone berety" (polski), 19—23.

Дубічы Царкоўныя
„Sobótki" (polski), „Ach ci młodzi" (węgierski), 19—23.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Trzydzieści trzy" (radziecki), „Noc bez końca" (bułg.), 19—23.

Орля
„Gdzie jest generał" (polski), „Czerwone berety" (polski), 19—23.

Райск
„Szybsza od wiatru" (radz.), „Falstaff" (hiszpański), 19—23.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Szkarłatne godło odwagi" (USA), „Nieujarzmione miasto" (polski), 18—21.

Міхалова
„Nieujarzmione miasto" (polski), 18—19. „Barwy walki" (polski), 20—21. „Starsza pani bez godności" (franc.), 22—23.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Opowieść z nad Donu" (radz.), 18—19. „Agnieszka 46" (polski), 20—21. „Dzień w którym wypłynęła ryba" (grecki), 22—23.
15—16.

Шудзялава
„Hasło Korn" (polski), „Miałem 19 lat" (NRD), 19—23.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„Weekend z dziewczyną" (polski), „Spotkałem nawet szczęśliwych cyganów" (jugosł.), 19—23.

Новы Двор
„Hrabina Cosel" (polski), „Spotkanie na przeprawie" (radziecki), 19—23.

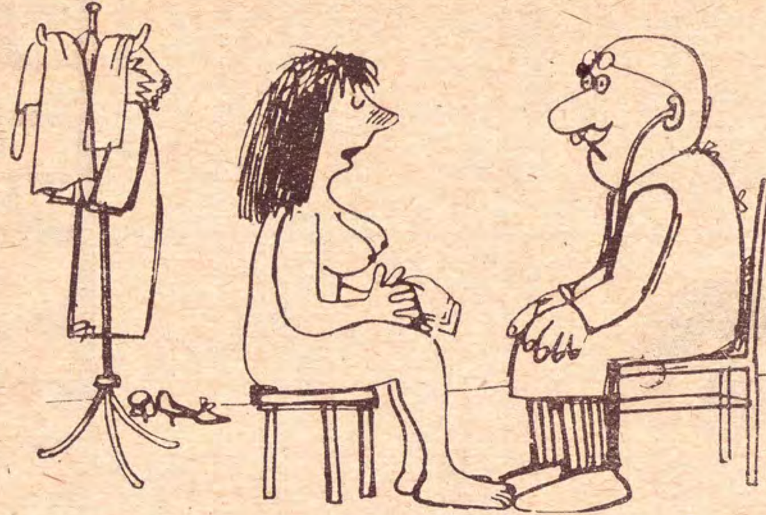
Ліпск
„O czymś innym" (czeski), „Sami pośród miasta" (polski), 19—23.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP; Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

B.Z.Graf. H-1 NAKŁAD 7013

НІЎКА

— Што вам баліць?
— Здаецца, у мяне насмарк...

СКАРГА

Меў толькі абліччаў, што ўжо не помніў, каторас яго.

Кіраўнік прадуктовага магазіна сядзеў за сталом бясстрасны, бы суддзя. Перад ім стаяла зусім яшчэ маладзенькая прадаўшчыца.

— Раскажы, як гэта здарылася, — спакойна вымавіў кіраўнік і кіўнуў на раскрытую кнігу скаргаў, якая ляжала на стале.

— Учора я прадавала селядцы, — дзелавіта пачала прадаўшчыца. — Спачатку ўсё ішло добра. Селядцы нарасхват. А потым трапіўся адзін пакупнік скандальны. Прыкмеціў, як я націскаю пальцам на шалю вагі. Пачаў крычаць... Патрабаваў кнігу скаргаў. Давялося даць кнігу. Вось і ўсё.

— Не, не ўсё, — запярэчыў кіраўнік. — Трэба адказаць пакупніку, якія меры прыняты па яго скарзе. Напрыклад: прадаўшчык такіта атрымаў строгую вымову або звольнены з працы.

— Я на ўсё згодна. Што заслужыла, тое і атрымаю.

— У дадзеным выпадку можна абмежавацца папярэджаннем, паколькі гэта першы сігнал у твой адрас і, спадзяюся, апошні.

— Я таксама спадзяюся.

— Дарма ты дала кнігу скаргаў гэтаму грамадзяніну.

— Я не хацела даваць, ды ён аказаўся работнікам міліцыі.

— Трэба было сказаць яму, што кніга замкнёна ў кіраўніка ў кабінеце, а яго няма сёння.

— Добра, на другі раз я так і зраблю. Нікому больш не дам гэту кнігу, няхай нават сам пракурор патрабуе.

— Ну, пракурору-та можна, з ім трэба па-добраму, а радавому работніку зусім не абавязкова кнігу даваць. Кеміць трэба! І ўрэшце самае галоўнае. Скажы, цябе вучылі, як трэба працаваць за прылаўкам?

— Вучылі. Акуратна трэба працаваць.

— Вось менавіта... У наступны раз цісні на вагу непрыкметна! Колькі цябе можна папярэджваць!..

І дырэктар, дакорліва паківаўшы галавой, запісаў адказ на скаргу: «Меры прыняты. Прадаўшчык строга папярэджаны».

В. Кастырын

ЯК ЖА НЕ ПЛАКАЦЬ

Танцуе моладзь. Побач сядзіць старэнькая бабуля і горка-прагорка плача.

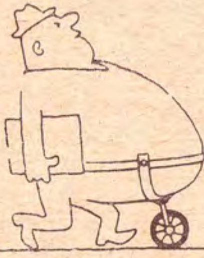
— І чаго ж гэта вы, бабулю, плачаце? — пытаюць старэньку.

— Ды як жа не плакаць, добрыя людзі, калі вось падзівіцеся, — яна паказала на юнака, што вельмі выкрыўляўся, вытанцоўваючы модны танец, — такое маладое і ўжо калека.

ТРУБАЧ

Разбіў самаход
І пратрубіў 5 год...

Яська Апалонік

— Мая жонка смачна варыць...

НА ПАЛЯВАННІ

Паляўнічы: — Вы не бачылі тут зайца?
Прахожы: — Бачыў.
Паляўнічы: — А даўно?
Прахожы: — Ды ўжо тыдні са два.

ВАЛЬТЭР

Аднойчы Вальтэр гасцяваў у Фрыдрыха II. У час прагулкі з каралём ён захацеў пераплысці на лодцы рэчку. Севшы ў лодку, Вальтэр заўважыў, што праз дзірку ў дне прасочваецца вада, і выскачыў на бераг. Кароль, застаўшыся ў лодцы, пакепліва спытаў:

— Вы так баіцеся за сваё жыццё, мсье?

Вялікі філосаф адказаў:

— На зямлі каралёў многа, а Вальтэр — адзін!

ХІТРЫ БУСЕЛ

— І чаго ты ўсё на адной назе стаіш? — спытала выдра ў бусла.

— Дзівачка! Навошта ж мне мачыць дзве нагі адразу?

П. Саковіч

Гумар з барадою

ПАСТУХ І СУДДЗЯ

Стары пастух соцкага назваў дурнем. Падаў той на яго ў суд. Суддзя аштрафаваў старога на сто рублёў. Пытае пастух:

— Дык усё ж завошта гэты штраф?

— За тое, што ты назваў разумнага чалавека дурнем.

— Ага, зразумеў. А калі я дурня назаву разумным, мне нічога не будзе?

— Нічога, — лагодна засмяяўся суддзя.

— Тады які вы разумны, пан суддзя!

ІНТЭРВ'Ю

Французскі журналіст бярэ інтэрв'ю ў амерыканкі, што прыехала ў Парыж.

— ...А дзеці ў вас ёсць?

— Так, тры сыны. Усе служаць у арміі. Джон — на японскім востраве Акінава, Давід — у Дамініканe, а Джо — у В'етнаме.

— Муж таксама прыехаў з вамі ў Парыж?!

— Не. У яго цяпер турнэ па розных краінах, у часе якога ён чытае лекцыі на тэму: «Як руская ўмешваюцца ва ўнутраныя справы іншых краін».

ПАЦЫЕНТ

Да лекара прыходзіць пацыент, у якога трасуцца рукі.

— Бачыце... шаноўны, — гаворыць пацыент і працягвае перад урачом дрыготкія рукі. — І так заўсёды... нясцьпына...

— А многа вы п'яце?

— Ды дзе ж там многа, паважаны доктар... Палову гарэлкі разліваю тады, калі стараюся напоўніць кілішак...

ДАКЛАДНА ПА РЭЦЭПТУ

У часе абеду, калі муж еў мяса, ён спытаў у жонкі:

— Мне здаецца, што яно недаварана.

— Чаму ж, — адказала жонка, — я яго варыла дакладна па рэцэпту. Адзін кілаграм мяса павінен варыцца адну гадзіну. А я купіла паўкілаграма і варыла паўгадзіны.

Гарачая прывязанасць.

ЗДЗІВІЎСЯ

Настаўнік выклікаў у школу бацьку свайго вучня і кажа яму:

— Вы ведаеце, ваш сын на ўроку курыць папяросы.

— Няўжо, — здзівіўся бацька, — што яму перапынку не хапае!

УСЁ РОЎНА

— Дайце білет! — звярнуўся ў чыгуначную касу п'яненькі пасажыр.

— Куды вам?

— А, усё роўна куды, мне абы кума дагнаць.

ПАЙШЛА ДА СУСЕДКІ

Знаёма, зайшоўшы ў хату, спытала малога Міцю:

— А дзе твая мама?

— Ды пайшла да суседкі на пяць хвілін.

— А даўно?

— А ўжо з гадзіну таму.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Шмат нашых чытачоў звяртаецца з просьбай аб словы вельмі папулярнай украінскай песні «Черемшина», словы якой напісаў Мікола Юрыйчук. Выконваем вашую заяўку, дарагія чытачы: **Вераніка Леанюк і Яўген Семянюк з Бельска, М. К. і В. А. з Чаромхі, Ася з вёскі Л. Бельскага павета, «Калектыў дзяўчат з-пад Сямяціч».**

ЧЕРЕМШИНА

Знов зозулі чути голос в лісі,
Ластівки гніздечко звили в стрісі,
А вівчар жене отару плаєм,
Тьохнув пісню соловей за гаєм.

Приспів:

Всюди буйно квітне черемшина,
Мов до шлюбу вбралася калина,
Вівчара в садочку,
В тихому куточку,
Жде дівчина, жде.

Йшла вона в садок повз осокори,
Задивилась на високі гори,
Де з беріз спадають чисті роси,
Цвіт калини приколола в коси.

Приспів.

Вже за обрій сонечко сідає,
З полонини їй вівчар співає:
«Я прийду до тебе, як отару
З водопою зажену в кошару».

Приспів.

Ось і вечір, вівці біля броду
З Черемошу п'ють холодну воду.
У садочку вівчара стрічає
Дівчинонька, що його кохає.

Приспів.

Курёзы

Не ўмывайся часта

Такі вось лозунг кінулі вучоныя (?) з універсітэта ва Утаг (ЗША), якія сцвердзілі, што ў часе частага мыцця сціраецца эпідэрма (naskórek), што аблягчае пранікненне ў арганізм мікробаў. Вучоныя сцвердзілі таксама, што дзіця не павінна сасаць палец. Не таму, што ў гэты спосаб трапляюць у рот небяспечныя мікробы, але таму, што небяспечныя мікробы, якіх мноства ў роце, трапіць могуць праз палец у арганізм.

Небяспечная гульня

Аквалангістка жыхарка Аўстраліі Ева Пап звычайна плавае там, дзе ёсць акулы. Усе яе падводныя подзвігі здымае фотарэпарцёр. Так удваіх яны, рызыкуючы жыццём, зарабляюць сабе на жыццё. На выпадак небяспекі ў Евы заўсёды з сабою тнеўматычнае ружжо.

Дзік атакуе трактар

Трактарыст Анатоль Хмель на трактары «Беларусь» з прычэпам, нагружаным цукровымі буракамі, ехаў на Міцькавіцкі прыёмны пункт (Баранавіцкі раён, БССР). За вёскай Жалязніца ён заўважыў, што два коннікі гоняцца за дзікам. Раптам вапрук зьмяніў напрамак і паімчаўся насустрач трактару. Праз імгненне Хмель адчуў, што дзік ударыўся аб машыну. У выніку чаго прычэп адсунуўся ўбок. Хмель спыніў трактар, каб агледзець яго. У гэты час раз'юшаная жывёліна, якая схавалася пад прычэпам, кінулася на чалавека. Ратуючыся, трактарыст хуценька ўскочыў у кабіну. Дзік пакруціўся, не знайшоў чалавека і пабег у лес.